SZÁZADUNK

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 10 k.
Negyedévre ..... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 „
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 223. szám. Nagyvárad. Vasárnap, 1913. szeptember 28

A magyar városok kongresszusa Szent László városában.

Irta: **Dr Hoványi Gyula,** a törvényhatósági bizottság tagja.

The only progress which is really effective depends, not upon the bounty of nature but upon the energy of man. **Buckle.**

Örömmel és büszkeséggel üdvözöljük a magyar városok polgármestereit és vezető férfiait Szent László városában.

Örömmel üdvözöljük őket, mert nagyrabecsüljük azt a megtiszteltetést, amelyben minket részesitettek, midőn ülésük helyéül Nagyváradot választották.

De büszkeséggel is üdvözöljük, mert ugy véljük, hogy e helyválasztással a magyar városok kongresszusa elismerését is kiakarta fejezni Nagyvárad iránt.

Elismerését annak, hogy városunk már eddig is kivált a többi magyar városok közül. Kivált némileg ha nem is aként, mint tulajdonképeni városalapitónk Szent László, ki egy fejjel magasabb volt minden vitézénél.

És valljuk meg őszintén, hogy ez az elismerés egy ily illusztris kongresszus részéről nekünk jól eső, mert városunk azt a feltünő haladását, melyet az utóbbi időkben föl mutathat dicsőséges multjában gyökerező erején és kedvező éghajlati, földrajzi meg geologiai fekvésen kivül főképen polgárai munkaképességének és munkaszeretetének köszönheti.

Városunk dolgozó, intelligens polgársága a maga képére oly törvényhatósági bizottságot és ez oly magisztrátust állitott a város élére, főispánunkban pedig oly kiválóságot birunk, hogy haladni vágyó városok sorából Nagyvárad ki sem maradhatott.

Most, hogy a magyar városok kongresszusa falainkközött ülésezik a magyar városok legjelesebbjei nagy tudásuknak kincseit pazar kézzel szórni fogják a közel jövő legszorgosabb feladatai (közigazgatás reformja, a városok hitelügye, a földgáz kérdése) tekintetében.

E ritka alkalomból bizonyára termékenyülni fog elméje, szive, akaratereje a magisztrátusnak, a törvényhatósági bizottságnak, városunk polgárságának.

És a kongresszus eme üdvös hatásának bekövetkezésére sulyt fektetünk, mert teljes erővel részt óhajtunk venni a magyar városok ama nemes versenyében, melynek célpontja a városokban az anyagi jólét, a szellemi müveltség, az erkölcsi szinvonal emelése, az adminisztráció javitása, a szociális bajok orvoslása.

Ha már a multban is a városok falai között ringott a polgári szabadságok bölcsője.

Ha a tudomány a városok falai között ajándékozta meg eddig is az emberiséget a legáldásosabb találmányokkal és vivmányokkal.

Ha a művészetek kedves otthona eddig is a város volt.

Ha az ipar és kereskedelem legmélyebb gyökerét mindenha a városokban vert.

Haa szép, nemes, finomult életnek eddig is a városok voltak humusai.

Ha eddig is a városok voltak az emberi tökéletesedés ország utján a nemzetek világitó szövetnekei.

Ugy a jövőben is ez bizonyára igy leend és pedig még nagyobb mértékben.

Helytállóan jegyezte meg Vaughan,* hogy a nemzetek *„become progressive only as cities become opulent and powerfull.“*

A jövő Magyarország sorsa jórészben a magyar városok kezében van letéve. A falvak, a városok köré sorakoznak ma ép ugy mint hajdan a várak köré, mert ma a város az erőközpont.

Aminő erősek leszünk mi magyar városok, vagyon, egészség, müveltség, erkölcsiség tekintetében ép oly erős lesz az ország is.

Mert a haza polgárainak vagyonosabb, müveltebb, erkölcsösebb eleme, mindenütt és mindig többi polgártársainak természetszerü vezetője, támasza.

Isten hozta tehát Szt. László városába a magyar városok érdemes vezetőit.

Érezzék magokat otthonosan.

Állandó, szeretetteljes kapocs fűzzön össze bennünket ezentul városunk, édes hazánk javára!

* Age of cities.

SZEPESSÉGI és RUMBURGI VÁSZNAK
Asztalnemüek, Schroll-féle schiffonok
URI, NŐI és GYERMEK FEHÉRNEMÜEK
Teljes menyasszonyi kelengyék
SZŐNYEG, FÜGGÖNY, LINOLEUM

PAPLAN és MATRÁCOK LEGOLCSÓBBAN BESZEREZHETŐK
CZILLÉR IMRE
NAGYÁRUHÁZABAN SZENT LÁSZLO-TÉR 2. SZAM.

A tüzérlaktanya épitésének kérdése a törvényhatóság előtt.

Rendkivüli városi közgyülés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap rendkivüli közgyülésben döntött a honvéd tüzérlaktanya épitési munkáinak kiadása tárgyában.

Délután 3 órától este majdnem 7 óráig tartott a tanácskozás. Végre is a tanács javaslatát fogadták el, amely szerint az összes munkákat az Incze cégnek adják ki, csupán a kavicsolási munkákra hirdetnek uj pályázatot.

A rendkivüli közgyülésen Hlatky Endre elnökölt.

A tanács előterjesztette javaslatát, hogy az összes munkák végzésével az Incze és Társa céget bizzák meg.

Felolvasták a Rimanóczy-cég már ismertetett beadványát, amelyben kérik, hogy az asztalos és parkett munkákat neki, mint legolcsóbbnak adják ki.

Weisz Lajos szólalt fel először. A tanács javaslatát nem fogadja el, mert a város érdeke azt kivánja, hogy a legolcsóbb ajánlatot tevőknek adják oda a munkákat. Az lett volna az igazság, ha uj pályázatot tartottak volna. A kavicsolásnál állitólag tévedés fordult elő az Incze pályázatában s ez 130,000 koronával felemeli az ajánlat összegét. A tanács javaslata szerint 28,000 koronával fizet többet a város, mintha szakok szerint adná ki a legolcsóbbnak a munkákat. Inditványt tesz, hogy a legolcsóbb kisiparosoknak adják ki a munkát. — Ha mégis Inczének adnák ki az összmunkát, kössék ki hogy egyenlő ár mellett a nagyváradi iparosokat előnyben részesiti; az anyagot itt szerzi be. A határidő betartására kötbérrel szavatoljon; a pótmunkák az egységárnál magasabb árban nem számithatók.

Kőszeghy József felvilágositással szolgál, hogy a kavicsolásnál szembetünő volt a tévedés. Ha az Incze-cégnek adják az összes munkát, ez mintegy 18000 koronával drágább, mintha a számításba vehető szakiparosok ajánlatait fogadják el. Ha a legolcsóbb ajánlatokat fogadják el, akkor a lakatos iparosok elesnek a munkától, mert az Incze-cég ajánlata olcsóbb, az asztalos iparosok szintén nem kapnák meg a munkát, mert a Rimanóczy-cég olcsóbb ajánlatot adott be. A tanács az iparosok kérését méltányolja, mikor az összes munkák kiadását az Incze-cégnek javasolja. — *Gábel* Jakab a Weisz Lajos inditványát fogadja el, azzal a pótlással, hogy az asztalos munkát a Rimanóczy-cégnek adják, s a többi munkát csak azzal a kikötéssel adják Inczének, ha a kavicsra tett ajánlatát, kellőleg helyrehozva a tévedést, uj árlejtés esetére is fentartja.

Rimler Károly ismerteti az egész ügyet. A mozgalmat az iparosok inditották s azt nem lehet kicsinyelni, mert annak élén az iparkamara és az ipartestület állanak s az az összes iparosok érdekében indult meg. Igy jöttek létre a megegyezések. Rámutat, hogy a Weisz inditványával a dolog nem lenne elintézve, mert a dolog sürgős, az iparosok igen szomoru helyzetben vannak. Hogy a vállalkozó csak helyi iparossal köteles a munkákat végeztetni, ezt egy vállalkozó sem irná alá. A parkettező munkát felajánlották Rimanóczyéknak, de nem fogadták el. Ha a tanács javaslatát nem fogadják el, ő nem tud oly szerződést, amelyben az iparosok érdekei meg lennének óva. Ne a személyeket, hanem az általános érdeket nézzék. A kavicsnál nyilvánvaló a tévedés. Őt is érdekli a Rimanóczy ajánlat, de mivel a parkettet nem fogadja el, a nagyobb városi érdek előtt meghajlik.

Dr *Medvigy* Gábor a legolcsóbb ajánlatok mellett érvel. A tanács javaslata ellenkezik a közszáilitási szabályzattal. A megegyezésen megütközik és pedig erkölcsi szempontból. Azt csak akkor honorálná, ha Incze az egyes munkákat azon az áron adná a kisiparosoknak, amelyet azok megajánlottak. Igy azonban a város kárára megy a dolog. A katonai kincstár is kifogásolhatja a 28000 korona több kiadást és azt a városnak kell megfizetni. Minden egyes munkanemnél a legolcsóbb ajánlatot fogadják el. A kavicsszállitásra azonban elfogadja a tanács javaslatát.

Siket Traján aláirja a Medvigy által mondottakat. Az államnál következetesen a legolcsóbb ajánlatokat fogadják el.

Dr *Thury* László szerint a közszállitási szabályzatnak eleget tesz az iparosok megegyezése Inczével. Hasonló dolgot a miniszter már jóváhagyett, mikor a kisiparosok ajánlata pedig drágább volt. Fejtegeti az egységes kezelés fontosságát, mely megkönnyiti az ellenőrzést. A kérdésben levő 28000 korona 1 százalékát sem teszi ki a vállalati összegnek. A tanács javaslatának helyességét fejtegeti. A kavicsra az uj árlejtés is helyes.

Dr *Moskovits* József visszautasitja Medvigy kijelentését, hogy a megegyezés erkölcstelen. Azt a helyi iparosok érdeke követelte. Két érdeket kellett összeegyeztetni: a város és a mostoha viszonyok között levő iparosság érdekét. Attól kellett tartani, hogy a fővállalkozó nem vállalja el a munka egyrészét, ha pedig minden munkát ő kap meg, azokat más városbeli iparosokkal is készittetheti. Azt a kikötést, hogy a helybeli iparos előnyben részesitendő, ki lehet játszani. A paktumban az összes pályázóknak mód van adva, hogy részesüljön a munkákban. Rimanóczy-cégnek a parkett fel lett ajánlva. Hiba volt a kiirásnál, mert az asztalos munkát és a parkettet összevette, holott ez két munka; az Apollónál is külön adták ki. Az asztalos munkánál az iparosok olcsóbbak Rimanóczynál. Mód van, hogy a Rimanóczy-cég még mindég részt vehet a munkában 42000 koronáig. A bádogos és vizvezetéki munkáknál Incze olcsóbb s a paktum nélkül ezt idegennek is adhatta volna 2 és fél mil-

---

GÓLYA A TANYÁN.

Irta: **Mányiné Prigl Olga.**

Egy piros arcu fiatal béres fát fürészelt, túl a hatalmas szénakazlak mögött. Nagy, széles keze volt, biztos fogásu, de most az egyszer valahogy meg-megakadt a szerszám a kemény gyertyánfába, nyikorgott az éle s ahogy a hasáb elvált a másik feléről, olyan hegybe futott a vége, mint a cukorsüveg. Rézsut vitte el a fürész, hogy abból bizony bajosan lehet majd akkurátosan kivágni a négy kis darabot, amit az uraság nagy drága cserépkályhái számára olyan finoman kellett beadni, mintha esztergályozták volna. Az ember közé hajitotta a többinek, hogy szinte csattant. A tyúkok, akik eddig békésen kapargáltak a fürészpor között, most ijedten rebbentek szét, a kis borju pedig a kutnál elbőgte magát. Az egyik tanyaházból meg ugyanakkor kilépett egy öreg asszony. A béres felé tartott, de már messziről integetett a kezével: fiú lett, — mondja — fiú...

Az ember hátratolta homlokáról a vastag bárányból sapkát, ugy tett, mintha cseppet se érdekelné a dolog. A pipáját tömte meg, azután meg gyufát keresett a belső zsebében. Sehogy se talált. Mán ha bemék egy szál masináért, — mondta — hát megnézem a gyereket is . . .

Nénémasszony elől kopogott a nyikorgós papucsában, az ember utána, de a szemüknek szokni kellett odabent a sötétséghez, mert a nagy szürke hófelleg szinte az ablakuk előtt libegett.

Hogy benyitották az ajtót, nehéz gőz csapott ki rajta. A megsürüsödött pára csöppek oda ültek az ajtókilincsre, a repedések széleire, meg is fagytak azonnal, hogy kivülről olyan volt a paraszt ember ácsolta durva faalkotmány, mintha prémes bundába öltöztették volna. A szobának jó felét a búbos kemence foglalta el, az az oldal a másik béresé volt, mert itt az a szokás, hogy két családot költöztetnek be egy szobába. A kemencés oldalt azért választotta eme béres, hogy legyen a gyerekeknek hol meghúzódniok. Győzné a jó Isten ágygyal őket. Három közüle most is ott bóbiskol a padkán, egy iskolában van, csak a legnagyobbik nincs otthon, Kondásgyereknek szerződött az őszszel. Most meghunyászkodnak kissé, valami előttük érthetetlen dolog megzavarta őket s úgy tesznek, mintha aludnának.

Kati néni odabent meglassitja a papucskopogását s int az embernek is, hogy hasonló módon cselekedjék. Lábujjhegyen sappog az utána. Ehun van ni! — perdül a szó a mindenben tudós Kati néni nyelvéről, a mint kezébe nyomja az apjának a fiát. Csak rá mered az a nagy csikos dunnára s alig tudja belőle kinézni, hogy hát merre van? — Óh, óh, — nevet Kati néne amannak a röstelkedésén. Látszik, hogy először van gyermeke.

Másnap, harmadnap is csak fürészelgette a fát türelmesen Csótár Gergő. Már mindig hátra volt tolva homlokáról a bárányból sipka és a hasábokat illedelmesen rakosgatta egymás mellé. A tyúkok, még a galambok is, ott kapargattak, billegtek körülötte. Egy borzas verébcsapat vigan hancurozott a konvencióba kapott kis szalmájában, azokat se zavarta el, sőt fütyörészve nézegette, mint örülnek, ha véletlen magot találnak az elcsépelt kalászban. Az öreg szürkék hagyták a fiatalokat elől, hadd csipkedjék, hadd lakjanak jól azok, mert a madárnak is van szive, az is szereti a fiát.

Csótár Gergőnek, bár nem mutatta, szintén mindig kis porontyán járt a gondolatja. Csak fütsetek, — mondta az asszonynak, — ne sajnáljátok a tüzrevalót. A kis szobapajtásoknak krajcárkákat osztogatott, csakhogy csendesen maradjanak. Egy ócska bölcsőt is keritett valahol, versenyt ringatták abba a kis Gergőt a többi gyerekek. Csupa mulatság volt az nekik.

Vékony, sápadt asszony volt Csótár Gergőné. Mióta a kis fia született, még halványabb. Aprócska, fonnyadt volt a gyerek is, csak a két nagy szeme mutatott rajta, amikkel fél óráig elnézegette a füstös gerendákat. Pillája meg se rebbent belé. A kis vézna kezével motozott néha bizonytalanul,

Fertőtlenitő anyagok: Nyers és tisztitott Lysoform, Carbolsav, Carbolmész, Formalin, Sublimat, Sublimat szappan stb. Legolcsóbb áron kaphatók.
Tessék okvetlen árajánlatot kérni.
Telefon 1302. szám.

Farkas István „Apolló" drogeriája
Nagyvárad, Rimanóczy-palota, Rákóczy-ut.
Telefon 1302. szám.

liónál a valójában csak 18000 korona többletet nem nézi, mikor arról van szó, hogy az álló munkáskezek kenyérhez jussanak. Ezért kellett a paktum. Nagyvárad város iparossága elvárja, hogy a város ezt az áldozatot meghozza.

Dr *Friedländer* Samu a tanács javaslatát helyesli. A törvény sem olyan merev, mint Medvigy odaállitja. A pótmunkáktól azonban fél.

Szokoly Tamás azt a célt látja maga előtt, hogy mielőbb munkához jussanak az iparosok. Inditványozza, hogy a felebbezés kizárását mondják ki.

Dr *Stokker* József látja, hogy a tanács javaslatában az iparosok érdekei meg vannak óva. A mostani viszonyok mellett az a fő, hogy az iparosok kenyérhez jussanak. Elfogadja a tanács javaslatát, Szokoly pótlásával.

Dr *Medvigy* Gábor előbbi szavait magyarázza.

Czeglédy Jeremiás ismerteti a paktum létrejöttét. Az volt a cél, hogy ne csak egyes iparosok jussanak munkához, hanem minél többen. A megegyezés az iparosság érdekében történt.

Dr *Hoványi* Gyula ellenzi Szokoly inditványának elfogadását, mert óriási összegü munkáról van szó. A kavicsnál világos a tévedés, azért már most adják ezen munkát, kellő átszámitás után Inczének. Az asztalos munkáknál Rimanóczy a legolcsóbb s nem hunyhatunk szemet, hogy a Rimanóczy család egy tagja milliós jótékonyságot tett a várossal; ezért és becsületérzésből is egy pályázatnál ezt honorája, különösen mikor az igazság is ezt kivánja.

Ezután a főispán 15 percre felfüggesztette a gyülést.

Szünet után dr *Hoványi* Gyula inditványának külön való feltevését kérte, mig dr *Moskovits* József ezt ellenezte.

Szavazásra kerülvén a sor, a nagy többség a tanács javaslatához képest, az összes munkát az Incze-cégnek adta, csak a kavicsolásra hirdet uj pályázatot.

Szokoly Tamás inditványára a felebbezés kizárását akként fogadták el, hogy a vállalkozó a munkálatokat a saját felelősségére megkezdheti.

A HARMADIK BALKÁNI HÁBORU.

A Balkánon ismét mozgósitanak: a szerb király részleges mozgósitást rendelt el az albánok ellen. Készülődnek a görögök is s ugy látszik, a még meg sem alakult Albániát bölcsőjében akarják megfojtani.

Nem kétséges, hogy az albán felkelők a rendes szerb és görög csapatokkal szemben sokáig nem fogják állani az egyenetlen harcot. Akkor azután ismét az európai diplomáciának kell majd visszautasitani Szerbiát és Bulgáriát az albán területről. Hogy ez nem fog-e komplikációkra vezetni, azt egyelőre semmiféle politikai jós megjövendölni nem tudja.

*

Tudósitásaink a legujabb eseményekről a következőket jelentik:

Oroszország gyanusit.

Pétervár, szept. 27.

Itteni balkáni diplomaták azt mondják, hogy a szerb-albán határon történt eseményeket Ausztria és Magyarország készitette elő. A legjobb bizonyitéka ennek az, hogy a fölkelőket Boljetinác Isza vezeti, valamint, hogy az albánoknak vannak hegyi ágyuik és géppuskáik, amik azelőtt nem voltak. Az albánok között mindenesetre vannak bolgár tisztek is, mindeddig azonban nem lehet bizonyitani, hogy a bolgár kormánynak a mozgalomban része van.

Megállapitották azonban, hogy a mozgalmat macedón-bandák támogatják. Az eseményeket a nagyhatalmak által elkövetett hibák egész sorozatára lehet visszavezetni, elsősorban arra, hogy tulságos korán hivatták vissza a szerb csapatokat Albániából. A nagyhatalmak Ausztria és Magyarország ösztönzésére rendelték el, hogy a szerb csapatok üritsék ki a határon megszállott pontokat és erre mindjárt kitört a fölkelés Albániában.

Szerbia mozgósit.

Belgrád, szept. 27.

A királyi kormány elrendelte a Morava hadosztály tényleges és tartalékos legénységének mozgősitását. Az egyéb hadosztályok mozgósitásáról szóló hirek valótlanok. A fegyvergyakorlatra való behivóparancsot ma királyi ukáz megerősitette.

Olasz fegyverkezés.

Róma, szept. 27.

A Corriére d'Italia azt a hirt közli, hogy az albán események fejlődésére való tekintettel Brindziben katonai előkészületeket tettek, hogy minden eshetőségre el legyenek készülve.

A szerbek veszteségei.

Belgrád. szept. 27.

A hadügyminisztérium közlése szerint a szerbek vesztesége eddig háromszáz halott és ötszáz sebesült. A fegyveres albánok száma hatvanezer. A lapok határozottan állitják, hogy az albánok dum-dumlövegeket használnak és Manlicher fegyverekkel rendelkeznek.

---

dunnáját kaparászva. Nagynéha sirt is keveset, vagy inkább nyögdécselt olyankor. Egy napon aztán, — nagy hó esett akkor épen, — csak kimeredt a szegény kis lélek. Kiverte a forróság.

Csótár Gergő azt se tudta, hogy kapja magára az ünneplő felsőjét. Ment be az ispánhoz. A folyosón ugyancsak verte lábáról a havat és köszörülte a torkát erősen. Goromba ember volt az ispán.

Most épen ott ült számadásai között és erősen szitta csibukját. Meg se fordult, csak ugy kiáltott oda a háta mögül:

— Na, mi baja kendnek?

Az ember zavartan forgatta kalapját; — Hát kérem szeretettel tekintetes uram, ugy történt, hogy . . . — Csak szaporán, ne rágjon meg kend minden szót, — vágott szavába az embernek. — A kis cselédünknek esett baja, igen nagy baja kérem, már én nem tudhatom, miféle nyavalyája, de csak ugy véltük jobbnak, hogy — hogy szeretnénk bevinni az orvos urhoz . . .

— Hát aztán?

— Hát aztán arra kérném fel a tekintetes urat, ha lenne szives kiadni a kordét, meg valamelyik lovat, hiszen tetszik ismerni, tudok én bánni a jószággal, nem esik annak semmi baja addig . . .

Az ispán is felállott kényelmes bőrszékéből s odament az ablakhoz. A szél karikába táncoltatta a hópelyheket. Fehér volt körül a puszta, csak a kútgémek feketéllettek itt-amott.

Egykedvüen töltötte meg csibukját, amig mondta:

— Kendtekre is ragad az úri tempó, amikor mindjárt doktor után szaladgálnak. Az a gyerek nem hal meg holnapig. Azt tudja kend nagyon jól, hogy a méltóságos úr nem szereti, ha a jószágjait ilyen cudar időben zavarjuk valamerre.

Az ember szólani akart még valamit, de az ispán úr hamar kifizette:

— Elmehet kend — mondta kurtán.

A pirosarcu, erőteljes embernek egy pillanatra felvillant a szeme s erős, markos kezében szinte gyürődött az ünneplő kalapja. Azután megfordult és kiment szó nélkül.

Odabent a kis füstös házban meg csak vergődött egyre az a pici lélek. Egy fuvallat az élete s mégis hogy kell viaskodnia!

Csótár Gergely ugy állott az ágy fejénél, mint egy darab fa. Megállott az esze is. Ugy érezte, hogy ő most nyomorultabb a földön csúszó állatnál.

Kint esteledett. Hosszú fekete árnyékot vetettek a fák a fehér hóra.

Elpihentek a tanyaiak mind lassacskán. Csótár Gergő vette a kalapját s kiment. Elment az istállók felé. Azt jól tudta, hogy Kádár Pali, a kocsis, ilyenkor a fosztókát járja, a lovászgyerek meg alszik, mint a bunda. Rendesen minden este leitatják a szolgálók az urasági konyhán. Szemére húzta a kalapját s bement az istállóba. Ugy volt minden, ahogy sejtette. Egy szempillantás volt csak, hogy eloldja a kötőféket. Kocsis volt ő is nemrég, értett hozzá, hogy kell a lóval bánni. Elvezette a nagy szénakazal mögé. Még a bundáját is ráteritette.

A kordé nyitott helyen volt a félszerbe. Halkan beszólt az asszonyért: hé Erzsi, hallod? — gyerünk, megjárjuk egy kis félóra alatt. Észre se vesz bennünket senki. Siess már!

Az asszony hirtelenében a nagykendőjét kapta magára, abba pólyálta a gyermeket. A szive verése is hallatszott, ugy reszketett félelmében. Már fent ültek a taligán. Szikrázott a hó a kerekek alatt, mint valami nagy pók, olyanforma árnyékot vetett a kerék a fehér havon. Túlnan világosság látszott két kis ablakból, ott állott a fosztóka, amott szintén, ott meg Czifra Trézsi lakik, az ispán szeretője.

— No, mindjárt kiérünk az országutra, — mondja az ember.

A sok rongyosszélü felleg mögül épen előbujt a hold. Furcsa kék volt a világa, a tuskót is olyannak mutatta, mint az embert. Csak meghorkan a ló és Csótár Gergely fölugrik az ülésben. Az ispánnal áll szemközt. Az asszony elsikoltja magát, s a kendő lecsúszik a gyerekről. Nyitott, élettelen szemmel mereven bámul az a holdvilágba . . .

ZENKER
modern fényképész műterme
Helyi és vidéki telefon 12-26. Szent János-u. 72.
Finom kidolgozásu levelezőlapok 6 drb. 1 K 40 f. Fényképeket 50 %-kal olcsóbban készitem mint bármelyik fényképész Nagyváradon. A menyasszonyi felvételek kedvezményes árban készülnek. Tisztelt megrendelőim 6 db. fénykép után 3 levelező lapot ajándékba kapnak.

Szerb gyilkosság.

Szkutari, szept. 27.

A szerb katonák a Prizrenből Gyakovába vezető uton megtámadtak egy tekintélyes kereskedőt, aki üzleti célból akart Prizrenbe menni, meggyilkolták és kifosztották.

Bulgária is mozgósit.

Belgrád, szept. 27.

Hir szerint Bulgáriában is készülnek a szerbek megtámadására. Egy forradalmi szervezet Küsztendiben dinamitott, pokolgépet és bombákat gyüjtött össze, hogy a szerb területre való behatolást előkészitse. A határszélen merényleteket kiséreltek meg a szerb vasutak és hivatalnokok ellen.

Miklóssy püspök nyilatkozik Balthazár féltékenykedéséről.

Debrecen, szept. 27.

A hajdudorogi görög katholikus püspökség Debrecenbe helyezésének kérdését dr Balthazár Dezső szuperintendens az első perctől kezdve féltékenykedő szemmel nézte. Eleintén, a mig Hajdudorog állott előtérben, a püspök azt hangoztatta, hogy nemzeti szempontkól szükségesnek tartja, hogy a székhely tiszta magyar városba kerüljön.

Dorog igényének megsemmisülésével Balthazár Dezső most nyiltan szembefordult a debreceni székhely ideájával s azt hangoztatja, hogy ezt a törekvést provokációnak tekinti és hogy harcolni fog a megvalósulása ellen.

Miklóssy István, az uj dorogi püspök Balthazár harci készülődéseit illetőleg ezeket mondotta:

— A székhely kérdésében a döntő szót a kormánytól várom, annál is inkább, mert az épitkezés költségeit az államkincstár viseli. Debrecenben ideiglenesen három évre vettem ki lakást. Ily időre van szükség, hogy a püspöki széklak, napnevelőház, kanonoki lakások felépüljenek. Debrecent annyira tartanám előnyösnek egyházmegyémre nézve, a mennyiben papjaim családosak s igy gyermekeik az ottlévő tanintézetekben egészen az egyetemig kiképzést nyerhetnének.

— Balthazár urnak idegenkedését nem értem. Őméltósága, ugy látszik, bizonyos versengéstől tart. Nos, a felől teljesen nyugodt lehet, a hajdudorogi püspök egyházmegyéje kormányzatának ügyeivel lesz elfoglalva. Arra, hogy az elsőség kérdése közte és a debreceni református szuperintendens között valamikor felvetődjék, nem fog sor kerülni. A debreceni reformátusság erejével és tradicióival a hajdudorogi püspökség mindenkor számot fog vetni. Egyébként egy olyan intézmény, a milyen az uj magyar püspökség, *minden igaz magyar ember részéről csak rokonszenvre és támogatásra számit.*

A polgármesterek kongresszusa.

Előkelő, kiváló vendégei lesznek pár napig Nagyváradnak. Ide gyülnek az ország városainak polgármesterei, vezető férfiai, hogy az ország keleti részét különösen érdeklő dologban, a földgáz gazdaságos felhasználásának kérdésében meghallgassák legkiválóbb szaktudósaink tapasztalatait, véleményét, utmutatásait.

Nem kevésbé fontos, sőt talán még nagyobb jelentőségü az összes városokra a polgármesterek tanácskozásának utolsó két programpontja: a városok hitelügyének kérdése és a közigazgatás reformjának ügye.

Mindkettő mélyen belevág az összes városok életébe, jövő fejlődésébe; e két kérdés uralja a városok jövő müködését, előrehaladását, boldogulását. Éppen a jelenlegi válságos idők mutatták meg, hogy a városok rendezetlen hitelügye mennyire befolyással van a városok életére.

Hogy a mostani kongresszus maradandó becsü eszméket, utmutatásokat hoz felszinre, erre nézve garancia az előadók kiváló egyénisége, elösmert szaktudása..

Előkészületek a városházán.

Nagyvárad város törvényhatósága tudvalevőleg elhatározta, hogy a kongresszusra érkező polgármesterek és főtisztviselőket a város vendégeiül fogadja.

A rendező-bizottság *Bordé* Ferenc elnöklete alatt *Komlóssy* József tanácsnok, *Kőszeghy* József főmérnök, *Jelinek* Géza helyettes főszámvevőből alakult meg.

A városházán már két hét óta dolgoznak az előkészületeken, hogy a város méltóan fogadhassa előkelő vendégeit.

Az elszállásolásról a nagyobb szállodákban gondoskodtak.

A városháza lépcsőházát, disztermét délszaki növényekkel diszitették.

A Rákóczy-uton még több ivlámpát helyeztek el, amelyek a kongresszus után ott maradnak s ezzel megszünik az az állapot, hogy a város legfőbb utvonala, az üzletek lezárása után csak gyér világitásban „fényeskedett."

A vasutállomáson villany égőkből transparentet állitottak fel, amelyen „A városok kongresszusának rendezősége" felirat jelzi, hogy az érkező vendégek hova forduljanak megérkezésük után.

A fogadtatás.

A rendező-bizottság kellőleg gondoskodott arról, hogy a különböző irányból jövő vonatokkal érkező vendégeket a vasutnál fogadják a városi tisztviselők. Az érkező vendégek részére szükséges fogatokról, autókról *Komlóssy* József gazdasági tanácsos gondoskodott.

A rendező-bizottság ezuton is felkéri a Rákóczy-uton, Bémer-téren és Szent László-téren lakó háztulajdonosokat, hogy házaikat lobogózzák és diszitsék fel.

Tegnap már megérkezett az első vendég.

A kongresszus tagjainak zöme, *Bárczy* István budapesti polgármesterrel, a kongresszus elnökével, ma, vasárnap este 7 órakor a gyorsvonattal jön s a vasuti állomásnál *Rimler* Károly polgármester fogadja az érkezőket.

Összesen mintegy 150 vendég jön Nagyváradra.

A kongresszus programmja.

A kongresszus és az ennek kapcsán rendezendő ünnepségek sorrendje a következő:

Szeptember 28. Az érkező vonatoknál a pályaudvaron a vendégeket a rendezőbizottság fogadja. Este 7 órakor a Budapestről érkező vendégeket *Rimler* Károly polgármester üdvözli. A bizottság gondoskodik a vendégek elszállásolásáról.

Este 8 órakor diszelőadás a Szigligeti-szinházban. A vendégek részére az I. emeleti páholysort tartja fenn a rendezőség.

Este 9 órakor ismerkedési estély a biharmegyei és nagyváradi Nemzeti Casinó összes termeiben. Étkezés à la carte.

Szeptember 29. Délelőtt 10 órakor megnyitó ülés a városház közgyülési termében. *Bárczy* István dr polgármester elnöki megnyitó beszéde. *Rimler* Károly polgármester, Nagyvárad város közönsége nevében üdvözli a kongresszus tagjait. *Bernády* György dr főispán, *Pfeiffer* Ignác müegyetemi tanár, *Hermann* Miksa müegyetemi tanár, *Becsey* Antal gépészmérnök urak előadásai a földgáz kérdésről különböző szempontokból.

Délután 2 órakor közös ebéd a Pannónia-szálló éttermében. Étkezés à la carte.

Délután 3 órakor a városi közmüvek megtekintése. Indulás kocsikon a városházától.

Esti 7 órakor *Széchényi* Miklós gróf v. b. t. t. váradi püspök a püspöki rezidenciában diszebédet ád a kongresszusi vendégek tiszteletére. Az estebédre a vendégeken kivül a város vezető főtisztviselői és a törvényhatóság kiválóbb tagjai hivatalosak.

Szept. 30. Délelőtt 10 órakor a kongresszusi ülés folytatása.

Lukács Ödön városi tanácsnok (Nagyvárad) előadása a városok hitelügyéről. *Harrer* Ferenc dr tanácsnok (Budapest) előadása a közigazgatás reformjáról.

Déli 1 órakor Nagyvárad város közönsége a kongresszusi vendégek tiszteletére diszebédet ád a „Pannónia"-szálló éttermében. Délután 4 órakor a közmüvek folytatólagos megtekintése. Indulás a városházától kocsikon.

A városi közmüvek közül megtekinthetők: a városi vizmüvek, a városi villamosmü a városi szenyviztisztitó-telep, a városi vegy- és tápszervizsgáló állomás, a városi népiroda, közkönyvtár, a tüdőbeteg szanatórium épitkezése és az országos csendőriskola épitése.

Megtekinthetők az állami fa- és fémipari szakiskola, a szakipari rajzkiállitás, az Ardos-féle munkaiskola, továbbá a magán vállalkozás köréből Sonnenfeld Adolf grafikai müintézete, a Lévai r.-t. nyomdája, a Hungária cipőgyár, a Tü- és celluloid-gyár.

A közmüvek tervei az ülések alatt ki lesznek állitva, azokra vonatkozólag a város mérnöki kara felvilágositással szolgál. Azok, akik a közmüveket megtekinteni óhajtják, a kitett iveken szeptember 29. déli 12 óráig jelentkezhetnek.

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készittetnek

Fehér János kötszer gyárában Rákóczi-ut, (Bémer-tér.)

ahol óriási választékban kaphatók: Irigatorok, fecskendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti** és **betegápolási czikkek.**

Mentőszekrények nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban

és kitünő kivitelben készittetnek. Telefon 419

A Püspök- és Félix-fürdők megtekintésére, ha elegendő számu jelentkező mutatkoznék, kirándulást rendeznek. Indulás a pályaudvarról 30-án délután 4 óra 39 perckor. Akik részt venni kivánnak, 29-én déli 12 óráig Bordé Ferenc főjegyzőnél jelentkezzenek. Estebéd a Félix-fürdőben. Indulás visszafelé a Félix-fürdőből 9 óra 10 perckor, érkezés Nagyváradra 9 óra 40 perckor.

*

A kongresszusra a vendégeken és a törvényhatóság tagjain kivül hivatalos: gróf *Széchényi* Miklós v. b. t. t., megyéspüspök, dr *Radu* Demeter gör. kath. püspök, a két főispán, a latin és görög szert. gyprépostok. a gör. kel. püspöki helynök, a tábornokok, a kir. tábla elnöke.

A magyar diákcserkészet ügye.

Irta: **Izsóf Alajos.**

A magyar diákcserkészet ügye már belekerült a nyilvánosság forgatagába. A nagyközönség pedig a parton áll és néz. Egyelőre semlegesen hallgat. Csak szórványos kiáltások hallhatók itt is, amott is. Ez az ujságirók hangja. Hangolni akarják a partonállókat pro vagy kontra. Most ugy látszik, inkább kontra, mint pro. Legalább a budapestiek közül egynémelyiknek ellenszenve tagadhatatlan. Azt firtatják folyton: mi az esetlen, mi a szerencsétlen, mi a nevetséges rajta. Hogy csak rövid félesztendő alatt micsoda bámulatos, friss erőforrásokat fakasztott a cserkészet a magyar ifjuság lelkében, arról nem akarnak tudni.

De a magyar szülőknek és pedagogusoknak bizniok kell annyira gyermekeik egészséges életösztönében, hogy azok is legények akarnak lenni a gáton és ha a cserkészet eszméje éppen az életösztönüknél fogva ragadta meg őket, hát az ennyira nem baj, hogy éppen megforditva: ennek igaz szivvel örülhetnek még akkor is, ha egy pár késönkelő budapesti ujságirónak rossz a mája és keserü a szája.

Mert a legelső gondolat, amit mi a cserkészetben kitörő lelkesedéssel üdvözölhetünk, éppen az, hogy páratlan korrelációja van az ifjui lélek legnemesebb étetösztöneihez. Éppen nekik való. Epen értük van. Egész valója izig-vérig a diáklelkületnek élesztője, nemesitője, szószólója. Mi még alig sejtjük, hogy a szunnyadó szüzi energiáknak micsoda telepe az ifjui lélek. Nem hiszünk benne. Pedig ez a nem-hivés is éppen olyan gyatra és erőtlen, mint minden hitetlenség, és öl. Aki velük él és komolyan veszi őket, annak nem kell ezt bizonyitani, mert tényeket lát maga előtt. Ime csak egyetlen példa. Ez idén a Vágon két hétig tanyáztunk tutajokon a viz hátán. Százan voltunk. Másodikos gimnazistától egyetemi hallgatókig vegyesen voltak a fiúk. És csináltunk ott távol a kulturától, egy egész külön világot és kitöltöttük azt sajátos ifjui szellemmel, örömmel, vigsággal, türelemmel, fáradsággal, ügyességgel, felelősséggel, becsülettel. És ez a kis diák-állam ezzel a legsajátabb erőivel átuszott az örvényeken, megküzdött a szakadó esőkkel, rohanó árral, vak éjszakákkal, viharokkal, ködökkel és nem lett beteg és nem fáradt ki és nem ásitott az unalomtól és nem lógatta az orrát. És senkinek sem volt terhére. Ellenben örült, aki látta.

Pedig ez csak egy kis hullámocskája volt a cserkészmozgalom nagy folyamának. Mert hisz a cserkészet nem egyetlen nagyobb vagy több kisebb kirándulás szervezése, hanem az ifjui élettevékenységek egész összességét átfogó és pedig nemcsak a kirándulásokon, sőt nemcsak az iskolában, hanem otthon és mindenütt átfogó és tiszta erőteljes ideálok felé emelő friss, üde nevelési rendszer.

Baden Powel — a cserkész-mozgalom atyamestere — már bizik, hogy megifjitja vele az angol világbirodalom szellemét, mert a tények följogositják erre a roppant föltevésre. Már érzi, hogy megtalálta a kulcsot, a legreálisabb kincses meseország kapujához: az ifjui lélekhez.

De igy bizni csak annak lehet, aki lát és hall. A vak és süket ember természetszerüen bizalmatlan a kis házi lépcsővel szemben is, melyen a látó és halló zerge-könnyedséggel szökik a magasba. *Azért nekünk is látókká és hallókká kell lennünk a cserkészettel szemben. Észre kell vennünk, hogy mi a lényeg benne.* És ez a második momentum, amely körül jegecesedniök lehet a napi hirek szeszélyeitől, ötletétől, gunyjától, vagy indiskrét buzgalmából imbolygó érzelmeinknek. A lényeg pedig az, hogy általános, erőteljes, rendszeres, tartós testi-lelki fölfrissülést akar eszközölni a meggazdagodott kulturélet nyomása alatt már-már sáppadozó ifju nemzedékben. Ezt elsősorban azzal éri el, hogy amikor csak teheti, kivezeti az iijuságot a városok nem egészen kivánatos kulturbenyomásaiból az egyszerü, romlatlan, szép és erőteljes természetbe, ez éppen arra a tisztán látó szemre vall, mely észrevette, micsoda óriási értékek feküsznek az ifjui léleknek a természettel való nagy rokonságában.

Ám az ilyen értékeknek előhozatala értékes munkát igényel. Értékeset a cserkészfiú részéről és értékeset a cserkész-mester részéről. *Es erre a munkára hiv föl bennünket legsürgősebben a magyar diákcserkész-mozgalom.* Mert kimenni az erdőbe krumplit sütni, az még nem cserkészet. És nem cserkészet sok minden, amit a fölületes szemlélők annak tartanak és amit a mozgalom parazitái utánoznak. A cserkészet éltető lelke: a demokratikus, de minden körülmények között nobilis levente-lelkület. Nagyon jól mondja egy angol iró róluk: „Ők a szív gentleman-jei.“ Most itt jelentkezik egy mozgalom, amely a maga egész lényével a legkomolyabb fölszólitás: *munkára magyar!* És ad is mindjárt elsőrangu eszközöket arra, hogy a munkát elkezdjük. Kinyujtjuk-e vajjon ez eszközök után a kezünket? Ez a nagy kérdés. Avagy kényelmes szapulással fogjuk siettetni a cserkészet eliszapositását és aztán önérzetesen rámutatunk: „Lám, mondtam én mindjárt, hogy a cserkészet is afféle sipkameg tulipánmozgalom: szalmaláng az egész.“ Pedig hiszen tapasztalatból tudhatnánk, hogy ennek a sokat emlegetett magyar szalmának szálai rendesen azokból a tisztelt próféta urakból szoktak csutakba verődni, akik nagy pipájok mellől éppen akkor eregetik a türelmes levegőbe afféle jövendőléseiket, amikor talpra kellene ugorniok az eszme érdekében.

És ha utána nézünk, hogy mi alapon méltóztatnak a saját fiaink legeminensebb belügyét igy csutora mellől, foghegyről lejövendőlgetni, hát azt látjuk, hogy legjobb esetben a „nem tetszik a blattjuk“ alapján. Még tanárok is akadnak, akiknek „csak az a nagyfene bot nem tetszik.“ Az, hogy a cserkészet intézményesen megadván az ifjunak, ami az ifjué: napsugarat, tiszta levegőt, virágillatot, madárdalt, romantikát, küzdő- és versenyteret, kezdeményező szabadságot, barátságot és jókedvet és hogy ugyanakkor vaskövetkezetességgel szoritja kötelességeinek teljesitésére és ráneveli a vallásos hit megbecsülésére, a becsületes szótartásra, feltétlen igazmondásra, őszinte testvériségre, szivbeli lovagiasságra, vidámságra, takarékosságra, testének-lelkének tisztántartására, amiként mindez az egész cserkészet fundamentumául elfogadott cserkész-tizparancsolatban benfoglaltatik: mindez mellékes, mert — Uram, bocsá' — a botjuk hosszu, a kalapjuk nagy és a térdük csupasz.

Eszünk ágában sincs tagadni, hogy a cserkésznevelésnek is vannak komoly — mondhatnám — vérbeli nehézségei, de éppen ezeknek átérzése és meglátása kell, hogy a gravitáció törvényszerüségével átterelje a legértékesebb elemeket a cserkész-barátok táborába, nemzetifjitó munkálkodásra.

És talán szabad remélnünk, hogy *a legértékesebb elemek között elsők lesznek a hivatásuk magaslatán álló szülők,* akik végre is a természet rendje szerint legközelebb állanak szivük szülötteihez. A „Zászlónk“ háromszáz kilométeres tutajutra vitte a cserkészeit magas hegyek közé, vágtató vizek fölé, kemény nyughelyet, katonás kosztot, bizonytalan időjárást igért és a szülők odaadták gyermekeiket. Reszketett a szivük ezek láttára, mint akikre egy ország kincseinek szállitása van bizva. Tudtuk, hogy főleg az édesanyák szive mekkora áldozatot hozott. De ők megérezték azt, hogy az ideális, leventelelkületü cserkészet képes kamatostul visszaadni nekik drága kincsüket. Az ő nehézségeik a cserkészettel szemben a dolog természetéből folyók, nem légből kapottak, nem rossz indulatuak, hanem az aggódó szeretetből valók, legrosszabb esetben nem tudásból vagy helytelen információból fakadnak. Az ő fölvilágositásuk, az ő megnyerésük minden fáradságra méltó. Magára az ifjusági cserkészmozgalomra pedig véglegesen elhatározó és döntő erejü és pedig nemcsak abban az értelemben, hogy nélkülük a mozgalom nem tehet semmit, ellenben velük és általuk mindenben diadalmaskodni fog, hanem abban az értelemben is, hogy ők lesznek a legközvetlenebb megérzői annak, amit termel a cserkészet eszméje gyermekük lelkében.

A budapesti ujságok egyik-másikának rosszmájusága ellen védő irodát nyitni kár volna. De a szülők fölvilágositására akciót inditani, mindenképpen érdemes volna, annál is inkább, mert holmi magukra maradt, tanári vezető és felelősség nélkül kujtorgó fiucsapatok is fölszedték a cserkészforma ruhát és mint afféle élősdiek, szivják a cserkészet életnedveit.

Ezeket készül különben leszénkénegezni a cserkész-csemete gyökeréről a most alakuló országos cserkész-őrszem szövetség. Talán az módját ejti a szélesebb körü fölvilágositásnak is. *(O. P. E. V. I.)*

Szabolcsvármegye főispánja. A hivatalos lap közli, hogy a király gróf Vay Tibort, Szabolcsvármegye főispánját felmentette és helyébe dr Ujfalussy Dezső debreceni itélőtáblai birót nevezte ki.

—

Ferdinánd király Budapesten. Bécsből jelentik: Szófiából érkezett hirek azt mondják, hogy Ferdinánd király a jövő hó elején magyarországi birtokaira utazik. A balkáni háboruk óta ez az első eset, hogy a király elhagyja országát.

TELEFON 10-70. LIFT. TELEFON 10-70.
MODERN FOTOGRAPHIA DAJKOVITS
SPECIALISTÁJA Nagyvárad. Sas-palota.

Markovits főispán bucsuja.

A margitai járás ünnepli volt főszolgabiróját.

(Kiküldött tudósitónk telefonjelentése.)

Markovits Manó, a margitai járás volt főszolgabirója, az uj csanádi főispán tegnap bucsuzott el járásától, amelynek három évig volt az élén. Ez alatt az idő alatt páratlan népszerüségre tett szert, nagyon megszerették, mert igazi lelkes munkával, nagy-nagy buzgalommal igyekezett járása javát mindenben előmozditani.

Távozása nagy veszteség a margitai járásra és hogy milyen közbecsülésben, közszeretetben állott Markovits Manó, azt legjobban bizonyitja az a meleg, őszinte, lelkes és impozáns ünnepség, amellyel a járás közönsége a nagy kitüntetés alkalmából körülvette volt főszolgabiróját és elbucsuzott tőle.

A bucsu-ünneplése tisztelgésekkel kezdődött tegnap délután.

Legelsőnek a margitai járás közigazgatási tisztikara jelent meg testületileg a főispán előtt a főszolgabirói hivatalban.

Fichtner Gyula tb. főszolgabiró üdvözölte a főispánt lelkes, szép beszéddel. A következőket mondotta :

Méltóságos Főispán Ur!

Nagy és őszinte öröm tölti el a járási tisztikart a szép és megérdemelt kitüntetés alkalmából, amely Méltóságodat érte. Az örömbe azonban a fájdalom érzése vegyül, mert hisz valamennyien mélyen fájlaljuk, hogy Méltóságod eltávozik a körünkből, akihez őszinte szeretet és megbecsülés füz mindnyájunkat.

Szép szavakkal méltatja a főispán érdemeit és kéri, hogy tarsa meg továbbra is őket jóindulatában.

Markovits Manó mélyen meghatva mondott köszönetet az ünneplésért. Amikor 3 évvel ezelőtt ezt a szép poziciót elfoglaltam, lelkes buzgalommal fogtam munkához és lelkemet igyekeztem belevinni a a munkába. És ha valamit sikerült elérnem, azt az Onök buzgó támogatásának köszönhetem.

A margitai járásbiróság nevében *Tátray* Sándor a járásbiróság vezetője mondott üdvözlő beszédet.

Ezután a katholikus iskolaszék tisztelgett. *Brösztel* Lajos plébános mondta az üdvözlő beszédet, kiemelve a főispán hithü, katholikus meggyőződését.

Markovits Manó válaszában hangsulyozta, hogy mindég áhitatos, hü fia akar maradni az Egyháznak.

A ref. egyház küldöttségét *Balogh* Ferenc ref. lelkész, a zsidó hitközségét pedig Szántó Jakab vezette a főispán elé, aki válaszában a felekezeti béke bemutatásáról szólott.

A kaszinó diszes küldöttsége nevében *Gruder* Iván járásbiró mondott beszédet és szép szavakkal mutatott rá Markovits Manó buzgó, eredményes társadalmi tevékenységére.

Az Ipartestület nevében Egeressy Elek üdvözölte a főispánt.

Különösen meglepte a főispánt *Németh* István pénzügyigazgató meleg szivből való gratulációja, akinek rendkivüli szivélyes hangon köszönte meg a jóleső üdvözlést Markovits Manó.

A bankett.

Este fényes, 160 teritékü társasvacsora volt, amelyre Nagyváradról is igen sokan mentek ki. Ott voltak: Keszthelyi Zoltán főjegyző, Werner Kálmán árvaszéki elnök, dr Örley György, gróf Pongrácz István, Jankovich Tihamér, Klobusitzky Béla, Wertheimstein Viktor és Henrik, Kovásznay Marcell, Markovits Károly, stb. stb. Az első felköszöntőt Tátray járásbiró mondotta, aki a margitai társadalom nevében üdvözölte a főispánt, majd dr Pálffy Gyula margitai ügyvéd mondott nagyhatásu beszédet, Keszthelyi Zoltán Biharmegye nevében mondott üdvözlő beszédet. Markovits Manó könyekig meghatva gyönyörü beszédben mondott köszönetet az ünneplésért. — Brösztel Lajos Markovits családját köszöntötte fel. Ezenkivül még igen sok felköszöntő hangzott el és az egész banketten lelkes szeretettel ünnepelték Markovits Manót, az uj csanádi főispánt.

HUMOR.

*

HIZELGŐ.

— Margitka, maga valósággal ennivaló!

— Ugyan! Hát akkor miért nem esz meg?

— Mert a doktor megtiltotta, hogy édességgel táplálkozzam.

*

HOGY KELL ÉRTENI.

— Gazd' uram, uj bérest fogad fel.

— Eredj mindjárt a jószághoz s adj enniök Azt hiszem, meg fogjuk egymást érteni.

— Haszen nekem mindig ökrökkel volt dolgom!

*

ELŐRELÁTÁS.

— Hogy van az, hogy az én irodámból a gépirókisasszonyok öt órakor mind megszöknek, nálad pedig hat órakor is ott vannak?

— A dolog roppant egyszerü Alkalmazok egy csinos fiatal embert is az irodában, aki a leveleket átnézi s igy hatig ott ül; a kisasszonyok mind fülig szerelmesek lettek bele s inkább ott ülnek ugyancsak hatig, hogy sem egyik a másiknak a csatateret átengedje.

*

TÉVEDÉS.

Iró: Emma kisasszony rendkivül sürgetett árulja el neki irói álnevemet.

Kritikus: Nekem megmondta, miért? Azért, nehogy valamit elolvasson tévedésből, amit te irtál.

MODERN.

— Bocsánatot kérek, de nagysád olyan ismerős — mintha találkoztunk volna . . .

— Csakugyan . . . nekem is ugy rémlik . . . megvan! Két év előtt három hétig jegyesek voltunk

*

FOGHÁZBAN.

A fogházőrmester átveszi Kohn Mórt, akit okirathamisitásért két évre itéltek.

— No Kohn, mindjárt meg is kezdhetjük a munkát. Mihez ért?

— Mihez? Mondok én valamit magának őrmester ur. Egy heti gyakorlat után ugy fogom irni a nevét, hogy maga sem fogja megismerni, igazi aláirás-e vagy hamis? Aztán a hivatalos irásokat én fogom a vitéz őrmester ur helyett aláirni . . .

Rossz szomszédság, török átok.

A fülemile-per modern kiadása

Ki ne ismerné, Arany Jánosnak a Fülemile cimü költeményét, amelyben olyan frappáns rajzát adta a pereskedő, civakodó szomszédoknak, Péteréknek és Páléknak.

Ilyen fülemilepert tárgyalt tegnap a nagyváradi királyi törvényszék büntető birósága is *Seress* Barna kir. törvényszéki biró elnöklete alatt.

A dolog Székelyhidon történt. *Komlós* Sámuel szőllőoltványokkal kereskedik. Szép háza, hatalmas szőllőkertje van és a legközelebbi szomszédja *Szabó* Mihály földbirtokos-ember,

Már régi-régi idők óta állandó a viszály a két becsületes honpolgár között. Szomszédok és csak egy kerités választja el egymástól a házuk táját. Nem birnak nyugodtan élni és a kerités mögül nap mint nap megujul a veszekedés.

Ha egy tojás elvész, biztos a szomszéd keze járt a dologban, ha szemetes az udvar, mérget lehet rá venni, hogy a szomszéd udvaráról direkt átdobálták a szemetet. És a többi, és a többi.

A két ház tája naponta csak ugy viharzott a veszekedésektől.

A fülemile pörtől csak abban különbözött az esetük, hogy nem a fülemilefütty miatt, hanem egy más, közönségesebb madár miatt folyt a nem éppen szelid vita. A tyukok ugyanis, nem respektálták a nagy haragot, sem pedig az elválasztó keritést, hanem át-átrepültek egymáshoz. Hogy azután ebből micsoda hadd el hadd keletkezett, azt könnyü elgondolni.

A mult év október 4-én azután veszedelmes fordulatot vett az ügy. Most már muszáj volt a biróság elé vinni a szomszédok perpatvarát.

Szabó Mihály felesége kinn volt az udvaron, a majorságot etette. Amikor ezt *Komlós* meglátta, hirtelen beszaladt a házba, kihozta a flóbert-puskáját. Felállott a keritésre és átkiáltott az asszonyra :

— Majd megtanitom én magukat tisz-

Leitmann Dezső bank és keresk. irodája Nagypiactér, Gitye házban megnyillott.

Mindennemü bank és kereskedelmi ügyek keresztülvitele a legrövidebb idő alatt.
Pénz közvetités olcsó kamat mellett.
Külön osztály: élet-, baleset-, tűz- és minden más egyébb biztositások.

tességre, ha maguk követ hajigálnak az udvaromra és majd egy pár ólomdarabot menesztek át.

Az asszony nem is felelhetett, amikor a következő pillanatban hatalmas dördülés hangzott. Komlós átlőtt a szomszédék udvarára. A serétszemek két méternyire hullottak szerte az asszonytól. Szabó Mihályné elájult. Alig tudták magához tériteni.

Szabó Mihály rohanva szaladt az orvosért. És visszajövet, utközben találkozott Komlós Sámuellel. Persze összeszólalkoztak és messze elhangzott a sok becsületsértő kifejezés, amit egymás fejéhez csapdostak. Csak egy kis hijja volt, hogy ölre nem mentek.

Az asszony ekkor sulyos idegbajt kapott és csak hónapok multán jött teljesen helyre.

A vizsgálat természetesen megindult. Annyi tény, hogy Komlós nem akart az asszony élete ellen törni és mint a főtárgyaláson mondotta, csak ijesztés akart lenni a lövöldözés.

Tegnap kerültek a bíróság elé a jó szomszédok. Mind a ketten a vádlottak padján ültek — kölcsönös becsületsértésért. Komlós Sámuel ellen gondatlanságból okozott sulyos testi sértés miatt emeltek vádat, azért, mert az asszony sokáig sulyos beteg volt a lövöldözés következtében.

A bíróság bünösnek találta Komlóst és elitélte 200 K. fő, valamint 100 korona mellékbüntetésre. A kölcsösen elkövetett becsületsértésben mindkettőjüket bünösnek mondta ki a bíróság és igy egyiket sem itélte el.

Az itélet ellen Komlós Sámuel felebbezést jelentett be.

Hogy ezek után meglesz-e a béke a szomszédok közt, az annál kétségesebb.

Japán ultimátuma Kinához. A „Times“ jelenti Pekingből: A japán követ figyelmeztette a kinai kormányt, hogy még mindig nem teljesitette a nankingi incidenssel kapcsolatban Japán részéről emelt követeléseket. A japán követ kijelentette, hogy ha e követeléseket három napon belül Kina nem teljesiti, akkor Japán jogosultnak fogja magát tekinteni minden intézkedés megtételére. Tiz japán hadihajó tengerészkatonákkal megrakva, Nanking előtt készen áll és várja a pekingi intervenció eredményét.

A „Morninng Post“ jelenti Shanghaiból: A nankingi japán konzul felszólitotta az összes japánokat, hogy a konzulátusra menjenek, ahol védve vannak a gépfegyverektől.

—

Lázong a görög hadsereg.

Szaloniki, szept. 27.

A hadsereg néhány ezredében a hosszu és fárasztó szolgálat miatt lázadás tört ki, amelyet azonban elfojtottak.

Vasárnapi levelek.

*

Békegalambok röpdösnek fölöttünk pár nap óta. Kezdünk törődni a magunk bajával is és fütyülünk az u. n. európai koncertre. Elhomályosodnak a külföldi nagykövetek, tábornokok, balkáni kiskirályok ragyogó alakjai, az ezredes ismét pezsgőzni fog a kadettel, őszi pletykák virulnak a garnizonban, a börzén elfoglalja trónusát a békés gabona meg a zab, filléres áresések miatt izgul az emberiség, az arany is előkerül s az öreg Budapesti Közlönyben legfeltünőbb helyen hirdetik ki, hogy a belügyminiszter megengedte, hogy Kohn Mór *Kocsis*-ra változtassa vezetéknevét.

Ilyen áldott csendben micsoda nagy esemény annak a négy reformnak a felröppentése, aminek a megvalósitására eddig nem engedett időt és alkalmat a balkáni zürzavar. Reformálni fogják az *esküdtszéket*, készül a *sajtótörvény*, a *mozival* is foglalkoznak és végül még a szép *stilusra* is gondol egy kegyelmes ur.

Valósággal megremeg az ember arra a gyönyörü gondolatra, hogy a tekintetes vármegye könnyed stilusban, a nemes város rövid mondatokban fog irni. Hát megértük ezt is! Ime akadt egy ember, aki ezt megszeretné csinálni. A többi reform könnyen fog menni, egy kis parlamenti, hirlapi harccal, — de ez, de ez kegyelmes uram! Szépen, szabatosan és magyarosan hej! de kevesen irnak ma. Ugy gondolom, hogy az excellenciás ur valamelyik üres estéjén ujra elolvasta Pázmány Pétert, Mikes leveleit, vagy Jókai első munkáit és akkor gyulladt ki agyában a vágy, hogy megformálja *hivatalos* uton a magyar nyelvet. Nehéz lesz. Most ugyan nem lehet senkit sem szemeszöktibe megdicsérni, hogy milyen romlatlan magyarsággal beszél. Mikor ott a kegyelmes ur oldalán az uj esküdtszéki reform kodifikátora: *Kenedy* Géza azt irja, hogy . . . „ha megvan betegedve . . .“ Nem könyvet kell iratni arról, hogy hogyan kell szépen és szabatosan irni, hanem szépen és szabatosan kell irni — uj tankönyv nélkül. És a magyar tanárokat Zemplénből, meg az alföldről kell összeválogatni.

*

Ujságirónyomor. Az őszi levélhullás sirba vitt több nagy fővárosi lapot. Hetven ujságiró kenyér nélkül szaladgál Budapesten. Egyik egyszerüen zenekart szervezett és ő lett a primás. De mi lesz a többivel? . . .

Mi az, hogy ez a kérdés egyáltalán nem érdekel senkit. Hát hol az a társadalom, az a lelkes publikum, a „mi publikumunk“, amelyik ha nem is életét és vérét, de legalább egy falat zabkenyeret adjon ennek az éhes csapatnak. Ilyenkor tünik ki, hogy alapjában véve a közönség nem ragaszkodik egyes lapokhoz, legkevésbbé a lapirókhoz, hazugság az egész szimpátia, amit kolportázs elvonáskor, elkobzáskor, pályaudvari kitiltáskor a fülébe ordit az illető ujság a közönségnek. A közönség igy tart velünk, a közönség ugy tüntet, igy tüntet mellettünk! . . . Nem igaz! . . . A közönség tudja, hogy a lap üzlet. Megbukott? Szegény! . . Na, vegyük meg a másik lapot. Ki gondol itt a lapiró urral? . . .

*

Aktuális emberek. Végre mindenki haza jött, még a szintársulat is. Most már kezdhetjük a szezont. Behuzódtunk végleg a napos terrasszokról, füsttel fütött kávéházakban hallgattjuk a cigányt, figyeljük a divatot és lessük a nagy társadalmi aggreszszőrök minden mozdulatát. Jha, itt a szezon, a főispáni titkár urnak nagyszabásu tervei vannak, elvégre dolgozni kell, a sajtó érdeklődik és ha a sajtó érdeklődik, akkor ott biztosan akció indul valamiért, müvészeti és kulturális ambiciók sarjadzanak, tárlat nyilik, tárlat zárul, az iskolákról nem hallani semmit, a jogászok is tanulnak, már alig emlékszünk az őszi futtatásokra (nem volt itt Tisza) nini! az ügetőversenyek is megvoltak, nem is vettük észre, alig épitkeznek már, itt-ott ezüst ibrikek csengnek, zsur van, ma-holnap hó lesz, fehér, meleg hó. Közben lezajlik a szüret, amit nem is várunk, savanyu a szőllő s nem is lesz jó bor az idén.

Hát ez a szezon? Ó nem lehet. A titkár ur bizonyára tartogat valami meglepetést: az idén nem rendez Carnevált, nizzai vásárt, jótékonysági mulatságot sem világszenzációkkal a Vigadóban.

Igaz, hogy van rá jogcime, (árvizkárosultak) de ugye azért nem ezt fog rendezni kedves titkár ur . . .

De hiszen a titkár ur nem is rendezhet! No lám, most jut eszembe.

Nincs egy fia titkárunk, egyetlen főispáni titkárunk sem. Hát nem kétségbeejtő ez? . . . Teljesen sivár, üres és unalmas lesz ez a szezon s meglátják: örökösen a nyári szép napokat, szikrázó ötleteket fogjuk emlegetni.

— Hát voltak szép napok, nyári szép napok, nyári szikrázó ötletek?

Elég hölgyeim, elég ebből a carmen lugubré-ből és bizzunk a szezonban, amely csak megszüli a maga titkárjait, ha nem is lesznek főispáni attributummal ékesitve.

(p, j.)

Szülők figyelmébe!
Legjobb gyermek cipők
teljes fiu kelengyék legolcsóbban
REICHARD áruháza
cégnél kaphatók.

Nagyváradi Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság
Nagyvárad, Össi-tér. **Gazdasági gép-, eke- és keskenyvágányu vasutak gyára; vasszerkezetek, közlőművek, gépjavitó-műhely, műszaki-iroda.** **Telefon 340. sz.**

Sebtiben elintézett
színügyi bizottsági ülés.

Tegnap délután 5 órakor lett volna a szezon első színügyi bizottsági ülése, de még félhatkor sem lehetett összetoborozni ezt a kedves bizottságot. Rossz időre tették terminusát. A közgyülési teremben a legszebb közgazdasági vihar dult, kötéllel sem tudott egyetlen hős színügyért sem fogni vagy átcsalni a szinigazgató.

Végre többszöri nekibuzdulás után hat óra felé sikerült megkaparitani dr *Mihelyfi* Lajost, az alelnököt.

— Kedves elnök ur, ha irgalmat ismer tartsa meg ezt a kis ülést. Kértük őt kórusban. De ő egy viccel próbálta elütni a dolgot. A vicc nem sikerült és igy sikerült beusztatni az elnököt, hogy hivassa át a tagokat a kisterembe.

Igy aztán csak összejött egy-két ember. Névszerint: Mihelyfi Lajos, dr Popper Ákos, Beczkay Lajos, Stark Gyula, Farkas Izidor, Harmathy Károly, Medvigy Gábor dr, Juricskay Barna a jegyzőkönyvvezető és Erdélyi Miklós szinigazgató.

Mihelyfi Lajos elnök üdvözölte a bizottságot. Mivel gyorsan kell elintézni a tárgysorozatot, felolvassa az október havi müsort, amelyet megjegyzés nélkül elfogadnak.

Októberben a következő darabok kerülnek szinre:

Cigányprimás, Éva, Hajduk hadnagya, Ártatlan Zsuzska, Aranyeső, *Sztrájkol a gólya* (énekes vigj.), *Diákhercagnő* (uj operette), *Assunta Spina* (olasz dráma), Gyimesi vadvirág népszinmü, *Samuka* (uj énekes bohózat), *Támlásszék 10* (énekes vigj.) *Bent az erdőn* (szinmü), Bizánc, *Buksi* (uj operette), Szigetvári vértanuk I. felvonása és Parasztbecsület okt. 6-án. Ifj. előadás Cyrano, (okt. 10.)

A müsor elfogadása után a társulati névsor felolvasása következett. Erre már megjelent *Rimler* Károly is, de mivel a közgyülési szónokot is figyelnie kellett, hát csak a küszöbön maradt. A szive a színügyhöz vonzotta, de a kötelesség a közgyülésbe szólitotta. S a jó podeszta ugy osztotta meg magát, hogy a küszöbre állt.

Juricskay Barna olvassa a névsort, többször elakad az idegen neveknél. *Novelly* Evelin nevénél csak ennyi áll: színésznő.

— Ez rejtélyes, mondja Barna. Találgatják, hogy mi lehet, de végül is elhatározzák, hogy személyesen fognak meggyőződni, hogy milyen színésznő.

Mihelyfi Lajos megszámlálja a kórust.

— Tizenhét nő és tizenhat férfi. Megvagyok elégedve.

A bizottság elhatározza, hogy fenttartja magának az uj tagok fölött való véleménynyilvánitást nov. 1-ig.

A szolga beszól:

— Szavazás!

A tagok felugrálnak és az ülésnek berekesztés nélkül vége szakadt.

A mai ügetőversenyek.

*

Ma délután lesz az őszi szokásos ügetőversenyek második napja. A verseny iránt óriási érdeklődés mutatkozik és ha szép, napsütéses idő kedvez a versenynek, akkor ma délután kinn lesz a Boné-kuti gyepen egész Nagyvárad.

A versenyek kezdete délután 2 órakor.

A részletes program különben a következő:

I. *Egyes fogatu heat handicap.* 1000 K. Adja a magyar kir. földmivelésügyi miniszter. Legkisebb táv. 1600 méter.

1. Hedvig 3é p k. Mc Vera—Hedi. Kiss Ernő. Fele vörös, fele fekete. 2. Balaton 7é p k. Lee Simmons—Beachie Miller. Dombrádi ménes. Vörös, kék sávok. 3. Sourire d'Avril 6é p h Trevillián—Lizzie C. Klubusitsky Géza. Kék, fehér pettyek, vörös szalag.

Nincs qualificalva: Bleriot.

II. *Budapesti Ügetőverseny Egyesület dija.* 1200 K. (800, 300, 100 K.) Adja a Budapesti Ügetőverseny Egyesület. Kettesfogatu urkocsisverseny handicap. Legkisebb távolság 4000 méter.

1. Czinthia 5é. sz. k. Mc. Vera—Czudar Cimbus 6é. p. h. Mc. Vera—Cudar Kiss Ernő, vörös, fekete szallag. 2. Bleriot 4é. p. h. Falkland—Baroline, Huszár 4é. f. h. Deck Miller—Siess E. id. Vecsey Zoltán, kék, sárga szallag. 3. Simi 10é. f. h. Mc Meekin—Sári, Vigéc 9é. f. h. Mc. Meekin—Vilma Olasz Elemér világoskék szalag.

III. *Egyesfogatu heat handicap.*

IV. *Miniszteri handicap.* 1000 K (700, 200, 100 K) Adja a m. kir. földmivelésügyi miniszter. Kettesfogatu urkocsis verseny handicap. Legkisebb táv. 4500 méter.

1. Gyerünk 8é p. m. Falkland—Gyémánt Coeur de Nilnon 5é f. k. Quartermarc—Alice Jekey László, kék—arany szalag. 2. Duna Gyöngye 5é p. h. Dillon Boy—Katar Mc Gregor Bokmäker 6é. sz. h. Mc Vera—Boglár. Kiss Ernő, vörös, fekete szalag. 3. Babér 8é stp. k. Bravadó—Alice H. Érdem 4é stp. k. Dillon Boy—Circe. Dombrádi ménes, vörös, kék szalag. 4. Czinthia 5é sz. k. Mk Vera—Cudar Czimbus 6é sz. h. Mc Vera—Cudar. Kiss Ernő, vörös, fekete szalag. 5. Jessei 5é f. k. Nyertes—Ilka III., Kotel II. 7é f. k. Alcendre—Kotel II. Klobusitzky Géza, vörös szalag. 6. Miss Jacco 5é p. k. Jacco—Tyrolla, Miss Gladys 4é p. k. Deputy—Princess Irma. Id. Vecsey Zoltán, kék, sárga szalag. 7. Simi 10é f. h. Mc Meckin Sári, Vigéc 9é. f. h. Mc Meckin Vilma. Olasz Elemér, világos kék szalag.

V. *Egyesfogatu heat handicap.*

VI. *Vigaszverseny.* 1000 K (700, 200, 100 K). Adja a földmlvelésügyi miniszter. Kettesfogatu urkocsisverseny.

1. Bleriot 4é p. m. Falkland—Baroline, Huszár 4é f. h. Deck Miller—Siess E. Id. Vecsey Zoltán. Kék, sárga szalag. 2. (5.) Czinthia 5é sz. k. Mc Vera—Cudar, Cimbus 6é sz. k. Mc Vera—Czudar. Kiss Ernő. Vörös, fekete szalag. 3. Gyerünk 8é p. m. Falkland—Gyémánt, Coeur de Ninon 5é f. k. Quartermarch—Alica. Jékey László. Kék, arany szalag. 4. Babér 8é stp. k. Bravado Alice H. Érdem 4é stp. k. Dillon Boy—Circe. Dombrádi ménes Vörös kék szalag. 5. (2.) Duna gyöngye 5é p. h. Dilon Boy—Katar Mc Greagor, Bokmäker 6é sz. k. Mc Vera—Boglár. Kis Ernő. Vörös, fekete szalag.

Nyerés által kizárva: Jessie—Kotel II., Miss Gladys—Miss Jacco és Simi—Vigéc.

VII. *Tenkei dij.* 700 K (400, 200, 100 K). Egyesfogatu handicap.

1. S. Puli 3é p. k. Robbie T. Lady—Mock. Id. Vécsey Zoltán. Kék, sárga ujjak és szalag. 2. Duna gyöngye 5é p. h. Dillon Boy Katar Mc Gregor. Kiss Ernő. Fele vörös, fele fekete. 3. Balaton 7é p. k. Lee Simmons—Beachie Miller. Dombrádi ménes. Vörös, kék sávok. 4. Sourire d'Avril 6é stp. h. Trevillian Lizzie C. Klobusitzky Géza. Kék, fehér pettyek, vörös szalag.

Az első főpróba.

*

Szombaton délelőtt 10 órakor volt az első szinházi főpróba a Szigligeti szinházban. Talán soha nem ndult meg szezon annyi reménnyel, izgalommal és örömmel, mint az idei.

De van is rá ok elég. Valósággal kiéheztették a váradi publikumot s most vagy két-három hónapig minden este zsufolt ház lesz.

Mivel azonban frőpróbán vagyunk, ne törődjünk a közönséggel, mert az nincs jelen. Ellenben itt van az egész operette ensemble vigan, zajosan. Hamarosan konstatálni lehet, hogy a nők pompásan öltöznek, amiből ismét az következik, hogy kitünő szezon volt Máramarosszigeten.

A Cigányprimást próbálják. Persze nagyszerüen megy, *Leővey* Leónak, a kitünő rendezőnek ugyszólván delga sincs.

Bámulatosan friss, pontos és *fegyelmezett* mindenki. A frissességet az őszi idő okozza. Igaz, hogy odakint ragyog a szeptember végi nap, de azért még a legfiatalabbak is — élükön Tompával — élénken mozognak, a hölgyek összesurolják kis gyürüs kezüket.

— Hüvös van.

Ami pedig a fegyelmet illeti, az is van. Még pedig szokatlanul erős. Az uj ügyelő — ha jól emlékszem *Kállay* Károly — vaskézzel kezeli a rendet. A legfelsőbb hatalomnak — a direktornak láthatólag jól esik a kifogástalan rendtartás.

Kállay Jolánról sok kedves apróságot kellene irni, de mindegyiknél érdekesebbnek tartjuk azt megemliteni, hogy nem küldte előre fényképeit a váradi kirakatokba.

Lehet, hogy elfelejtette, lehet, hogy nem akarta. Mindenképpen szerencsés jelnek tartjuk. Legutóbbi elődjei nagyon hangosan jöttek és nagyon csendesen távoztak.

A próbán is teljes tüzzel játszik, csupa essor és temperamentum. Hamarosan dédelgetett kedvence lesz Nagyváradnak, övé a szezon, neve slágert fog jelenteni.

— Tudja-e, hogy izgat az esti előadás, fordul hozzám. Nagyon kényesek ám maguk itt Váradon! . . .

— Pedig igazán nincs oka egy csöppnyi aggodalomra sem.

Azt hiszem, hogy lentebb a kritikák is forró sikerről szólnak. Ensuite veszik az Évát is, amelyre

Nyári amerikai cipők a legszebbek
REINNÁL Rákòci-ut. Telefon 10-74.

fél 12-kor került a sor. Déli 1 óra volt, amikor vége lett a próbáknak és a Bémer-téren először találkoztak szembe az iskolákból hazamenők az éhes színészekkel. Ezután minden nap igy lesz.

A közönséghez!

Egy év előtt jelentős átalakuláson ment át Nagyvárad és Biharmegye keresztény közönségének napilapja, a *Tiszántul*. A szerkesztőség ujjászervezteteti, a lap megnövekedett terjedelemben s azóta mint teljesen a modern kor szinvonalán álló lap teljesiti feladatát.

Nem lehet többé a nagyváradi keresztény sajtóval szemben felhozni azt a kifogást, melyet oly gyakran szoktak egyesek ürügyül használni a tisztességes sajtó pártolásának lelkiismereti kötelessége alól való kibuvásra: hogy t. i. a keresztény sajtó nem áll egy szinvonalon az ellenséges sajtóval. A *Tiszántul* — és ezzel dicsekvés nélkül csak a való tényt szegezzük le — minden tekintetben, ugy tartalom, mint terjedelem dolgában teljesen kiállja a versenyt bármelyik vidéki napilappal, sőt igen gyakran valamennyit tulszárnyalja.

Van tehát mire hivatkoznunk, mikor azzal a kéréssel fordulunk Nagyvárad és Biharvármegye keresztény közönségéhez: támogassa azt a lapot, mely keresztény meggyőződésének megfelel, melyet aggodalom nélkül tehet a család asztalára, mely ennek dacára minden ízében modern, eleven, változatos — járassa a Tiszántult.

Panaszkodunk az ellen, hogy a közélet hovatovább kereszténységellenes irányra terelődik? Odatereli a sajtó egy része. Ne az ilyen sajtót pártoljuk tehát, hanem a magunkét.

Panaszkodunk, hogy a keresztények közt nincs összetartás? Itt van a *Tiszántul*, mely egyenesen ezt az összetartást szolgálja; seregeljünk annak zászlaja alá.

Panaszkodunk a sajtó káros kinövései, a revolverezés, a családi dolgok oktalan felpiszkálása, a pornografia ellen? Tessék kidobni az ilyen sajtótermékeket és bevinni a család tiszta körébe a tisztességes sajtót.

Ha a keresztény sajtó erős, ez az egész keresztény közönségnek erejét jelenti. A keresztény sajtó pedig nem mindenféle üzleteken, hanem előfizetői számában kivánja erejét biztositva látni.

A ki tisztában van a sajtó jelentőségével és a mostani időkben a keresztény Magyarország ellen egyre hevesebben folyó támadásokkal, az már lelkiismeretében megadta a választ arra a kérdésre, támogatnia kell-e a keresztény sajtót?

Októker elseje a negyedévi előfizetések megujitásának ideje; kérjük lapunk barátait, terjesszék a Tiszántult, szerezzenek minél több uj erős harcost a keresztény sajtó tiszta lobogója alá. Október 1-ig uj előfizetőinknek lapunkat ingyen küldjük; január 1-én pedig minden előfizetőnk *ingyen kapja meg a Tiszántul naptárát.*

Tisztelettel

a TISZÁNTUL szerkesztősége és kiadóhivatala.

HIREK

Báró Szentkereszty bucsuja.

Szentkereszty Zsigmond báró v. b. t. t., nyugalmazott kir. itélő táblai elnök vasárnap délelőtt vesz bucsut a birák testületétől. A köztiszteletben álló nagyrabecsült főur az egész város osztatlan elismerését és nagy tiszteletét viszi magával a jól megérdemelt nyugalomba s birótársainak hálás emlékezetét, akik mindenkor szeretettel fognak visszaemlékezni a humánus gondolkodásu, nemesen érző, fenkölt lelkületü elnökre.

A bucsuünnepség d. e. 11 órakor kezdődik s *Imrik* Péter táblai tanácselnök diszalbumot nyujt át az ünnepeltnek.

Az ünnepélyen az összes törvényszéki és táblai birák részt vesznek, kiket bensőséges tisztelet szálai füznek a távozó nyug. elnök személyéhez. A járásbiróságok képviselve lesznek, ott lesznek továbbá a kir. főügyészség tagjai is.

Mint már tegnap megirtuk, az uj táblaelnök, *Gajzágó* Béla október első napjában foglalja el állását. Báró *Szentkereszty* Zsigmond e hó utolsó napjáig marad hivatalában, s mig az uj elnök átveszi a hivatala vezetését, *Imrik* Péter tanácselnök fogja helyettesiteni. Az uj táblaelnök kinevezéséről szóló miniszteri okirat még nem érkezett a királyi táblához.

—

* **Nagyvárad város közintézményeiről és közmüveiről.** Kőszeghy főmérnök ezen a cimen tanulságos füzetet irt, amely egyrészt azt a célt szolgálja, hogy a városba jövő polgármesterek Nagyváradról teljesen hü képet alkothassanak ezt a müvet elolvasva. El kell ismernünk, hogy Kőszeghy páratlan és dicséretet érdemlő lelkiismerettességgel s tisztelreméltó hozzáértéssel irta meg fenti könyvét. Nincs benne semmi nagyzolás, nem akar dicsekvő lenni, szerényen beszél a váradi közintézményekről, kulturális és gazdasági életünkről stb.-ről, Szép munka, mindenkinek csak ajánlni tudjuk.

* **Orvosi hir**. Barta Andor dr nőorvos pár heti tartózkodásra Berlinbe utazott.

* **Eljegyzés.** *Rákos* Vilmos nagyváradi könyv- és papirkereskedő, kereskedelmi és iparkamarai tag kedves leányát *Margitkát* eljegyezte *Braun* Adolf kereskedő Szatmárról.

* **Uj regényünk.** Lapunk mai számában kezdjük meg *Kiss* Endre „Vackor Józsi“ cimü rajzának közlését. A rövidebb lélegzetü elbeszélés után ismét hosszabb regény fog következni.

* **Requiem özv. báró Gerliczy Félixnéért.** Özv. báró *Gerliczy* Félixné halálának évfordulója alkalmából tegnap délelőtt ünnepélyes gyászistentisztelet volt az olaszi plébánia templomban. A requimen a gyászoló család báró Gerliczy Ferenccel az élén teljes számban megjelent. A Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet *Grunwald* Henrikné alelnöknő vezetésével testületileg vett részt az elhunyt nemeslelkü, nagyszivü elnöke lelkiüdveért tartott gyászmisén. Ott volt báró *Szentkereszty* Zsigmond v. b. t. t. táblai elnök, Fetser Antal felsz. püspök és a nagyszámu és előkelő közönség szinültig megtöltötte a templomot a gyászistentisztelet alkalmából. A szent misét *Imrik* S. Zoltán plébános mondotta fényes segédlet mellett.

* **A remetelórévi uj püspökségi birtok átvétele.** A napokban megérkeztek a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumból a nagyváradi lat. szert. püspökség és gróf Zichy Ödön közt kötött adásvételi szerződések, a szükséges jóváhagyási záradékokkal ellátva. Ennek alapján most már a remetelórévi uradalom a püspökség tulajdonába megy át. A tényleges átvétel tegnap kezdődött meg; a püspöki uradalom részéről az átvételnél Gellért László kir. tanácsos, jószágkormányzó, Balogh Kálmán erdőtanácsos, dr Krűger Aladár uradalmi ügyész, Somogyi Géza főerdőmérnök, Bardon Ferenc épitész és Kardoss Kálmán erdőmérnök, az átadó Zichy-uradalom képviseletében pedig Csermay Győző jószágfelügyelő, Fieber Vilmos főerdész és dr Földes Béla ügyvéd müködnek közre. A részletes átadás és átvétel több napot fog igénybe venni.

* **Veni Sancte a hadapródiskolában.** Ma délelőtt fél 11 órakor tartják a honvéd hadapródiskolában az ünnepélyes „Veni Sancte“-t. A szentmisén, melyet dr *Kozáry* Gyula honvédplébános tart, résztvesz *Miller* Richárd őrnagy, iskolaparancsnok vezetésével az egész tisztikar és az összes növendékek. Ez alkalommal az intézeti férfi- és zenekar orgonakisérettel előadja *Resch* Mihály zenetanár Szt Zsigmond tiszteletére irt asz-dur miséjét. Az egész szertartás a Hymnus fenséges hangjaival ér véget, melyet az összes növendékek énekelnek.

* **Halálozás.** *Gyulaffy* Huba József V. oszt. gimnáziumi tanuló a halotti szentségekben való részesülés után tegnap hajnalban elhunyt. A gyászesetről a család az alábbi gyásztelentést adta ki: Özv. Gyulaffy Endréné szül. Odabassich Lenke, számos rokonai nevében legmélyebb fájdalommal tudatja felejthetetlen egyetlen fiának, Gyulaffy Huba Józsefnek folyó hó 27-én hajnali háromnegyed 2 órakor hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele

Kováts Kálmán

mű-asztalos

Nagyvárad, Vámház-utca 33. (Gázgyárral szemben.)

Készit: egyszerü és mű-butorokat, teljes lakásberendezést, valamint mindennemü asztalos munkákat. Állandó raktár bel- és külföldi száraz anyagokból. Telefon 99. sz.

után életének 15-ik évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai folyó hó 28-án délelőtt 10 órakor fognak Fürdő-utca 16. sz. háznál a róm. katholikus egyház szertartása szerint beszenteltetni és a központi temetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtiszteségtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1913. szeptember 27. Áldás és béke poraira!

* **A Nőegylet választmányi gyülése.** A „Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet" f. hó 30-án d. u. fél 5 órakor a Lujza-otthonban választmányi gyülést tart, melyre a választmányi tagokat s a védhölgyeket meghivja *Grunwald* Henrikné, alelnöknő. A választmányi gyülés előtt d. e, 9 órakor néh. özv. báró Gerliczy Félixné lelkiüdvéért gyászszentmise lesz az olaszi plébánia templomban, fél 11 órakor pedig emlékünnepély az Erzsébet árvaházban.

* **Házasság.** *Komzsik* Alajos bérlő és neje és *Illés* Sándor kir. törvényszéki biró és neje tisztelettel tudatják, hogy gyermekeik, *Komzsik* Margit és dr *Illés* István folyó év október 4-én tartják házassági egybekelésüket Váradszentmártonban.

*

Polgár István eljegyezte Forrás Sárikát.

* **Szociáldemokrata népgyülés a keresztényszociálisták ellen.** A folyton erősödő keresztényszociális mozgalommal szemben a nagyváradi szociáldemokrata pártvezetőségnek komoly aggodalmai támadtak. Népgyülést rendeznek ma ellenünk s hogy nagyobb sulya legyen a gyülésnek: Budapestről magát *Garbai* Sándort hivják le szónoknak. A gyülésre meghivták a keresztényszociálistákat is. Természetes dolog, hogy a keresztényszociálisták a szociáldemokraták gyülésére nem mennek el; mulassanak csak magukban. A keresztényszociálisták higgadtan, nyugodtan, zaj nélkül haladnak tovább a maguk utján s dolgoznak a józan munkásság érdekében. Erről udvarias levélben értesitették a szociáldemokrata párt vezetőségét is.

* **Két Balogh Sándor.** A fiatalkoruak birósága elé megidézték *Balogh* Sándor nevü patronált gyereket, aki betöréses lopást követett el Hájó községben. Előzőleg azonban a Patronage megbizta *Szabados* Pál r. kath. tanitót, hogy készitse el a gyerek környezettanulmányát. Megadták a kellő utasitást, amely mint utólag a biróság előtt kiderült — téves volt. Szabados Pál foglalkozott a dologgal, el is készült a tanulmánnyal s mikor a tárgyaláson kérdik a gyerektől, hogy milyen vallásu, azt mondja, hogy róm. kath.! Kiderült, hogy a református Balogh Sándorról van szó, a gyereket elengedték, a tanulmány felesleges munkává lett. Feltünő, hogy milyen könnyelmüen kezelik az ilyen ügyet. Hiszen annyi a Balog is, meg a Sándor is, mint ősszel a hullott légy. Ha véletlenül nem kérdik meg a gyerektől vallását és nem tudja igazolni, hogy tényleg ő katholikus, szépen elitélik. Most keresik a reform. Balogh Sanyit, mert ő a tettes. Ha csak nem akad egy lutheránus Balogh Sándor . . .

* **Még eddig el nem ért sikert arat** az oktatás terén hónapról hónapra a Donát féle ker. magán tanfolyam, ahol 1/2 évi fenállása óta már 18 leány a kereskedelmi tantárgyakban, de különösön gyors, gép és szép- irásban, 8 fiatal ember pedig a könyvvitelben, magyar-német levelezésben teljes kiképzést nyert. Ez inditja a vezetőt arra, hogy minden hónap kezdetén uj tanfolyamot kezdjen és külön a német nyelv gyakorlására *két kurzust* nyisson és pedig a kezdők és a haladók számára.

* **Elfogott cigányok.** A mult napok egyikén vakmerő lopás történt Nagyváradon az Aradi-uton egy korcsmában, amelyről mi is hirt adtunk. Négy cigány követte el a lopást, akik közül kettő elmenekült. A kisjenői csendőrök tegnap elfogták ezeket és behozták a rendőrségre. *Lakatos* Mihály és János a nevük. Közveszélyes betörők, rablók és tolvajok. Az ellopott pénzes kazettát a kisjenői határban ásták el s most szigoru vallatás alá veszik őket. Nem akarják megmondani, hogy hová rejtették a kazettát, amely lehet, hogy üres.

* **Tánctanfolyam.** *Révész* Árpád tánctanár körutjáról visszatérve Nagyváradon a „Fekete Sas" tánctermében november hó közepén nyitja meg több csoportba beosztott tánctanfolyamát.

* **Képkiállitás a megyeházban.** *Solymossi* Márton mükereskedő képkiállitása iránt a képzőmüvészetet kedvelő közönségünk rendkivül meleg érdeklődést tanusit s aki csak megtekinti a tárlatot, elragadtatással szemléli a szebbnél-szebb képek igazán gazdag tömegét. Örömmel látjuk, hogy a tárlat képeiből igen sok marad itt Nagyváradon; előkelő közönségünk már eddig is sok képet vásárolt; igy igen szép képeket vettek dr Miskolczy Ferenc főispán neje, báró Perényi, dr Szintay Lajos ügyvéd, dr Morvay Zsigmond orsz. képviselő, dr Kotzó Jenő, dr Kerekes Imre stb. Ez a vásárlási kedv érthető is, mert Solymossi Márton igen olcsó árakon bocsátja eladásra képeit s azonkivül előnyös havi részletre is ad el remek festményeket. Mint értesülünk, a képtárlat ma, vasárnap estig lesz nyitva. Figyelmébe ajánljuk képkedvelő közönségünknek, hogy használja fel a kedvező alkalmat a tárlat megtekintésére, mert Nagyváradon ritkán gyönyörködhet a legkiválóbbb mesterek alkotásaiban.

Fölhivjuk Nagyvárad és vidéke vásárló közönségének b. figyelmét,

Kertész S. Sándor

női-divat, vászon és menyasszonyi kelengyék áruházának

legolcsóbb és legmegbizhatóbb bevásárlási forrására

Kossuth-utca elején.

Helyi és vidéki telefon 10-30.

Őszi ujdonságok már megérkeztek

M. kir. államvasutasok és tisztviselőnőknek 10 százalék árengedmény.

Gyászkelmék nagy választékban.

FLEGMAN

női-divat terme

kiváló szabásu

angol kosztümöt és francia ruhát mérsékelt árakban készit.

x **Szinházba menet** találja a vásárló közönség az Aszódi-féle cukorka és csokoládé-bonbon üzleteit. Tisztelettel értesitem ugy a nagyváradi, mint a vidéki ellite közönséget, hogy ő felsége Vilmos német császár legkedveltebb cukorkáit Hildebrand udv. szállitó Berlinből kizárólag csakis nékem szállitja és igy a cukorka szakértő közönség most már különbséget fog tudni tenni cukorka között. Cukorkáim frissek és élvezhetőek, valamint olcsó árban számitom. A közönség figyelmébe ajánlom Kossuth-utcai főüzletemet hol reggeltől estig a 8-féle zamatu pörkölt kávék frissen és melegen a közönség rendelkezésére áll, elkülönitett kávé-pörköldémben. Vigyázatot kérek — Rákóczy-uti fióküzletem a Csokoládé király mivel csak kizárólag cukorkákat árusit, igy vasárnap egész nap nyitva van a közönség kényelmére. Kugler Gerbaud cukorkák és cukrászsütemények budapesti árakkal üzletemben kaphatók. Telefon rendeléseket kérek 635-, 610-, 10-16 A legcsekélyebb mennyiséget is azonnal gyorskülönccel haza szállitom.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban.) Javitások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerübbtől a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tüzmentes vasajtók, sirkeritések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktüzhelyek. Lev.-lap hivásra azonnal megjelenek.

x **Ujhelyi Róza** nőikalap üzletét Rimanóczy-utca (Kolozsváry házba) Royal kávéházzal szembe helyezte át, hol eredeti párisi modelekből állandó választék áll a hölgyközönség rendelkezésére, mit olcsóbb boltbér mellett rendkivül jutányosan árusit.

x **Értesités.** Tisztelettel értesitjük a n. b. rendelőinket, hogy Hatvany és Szentmiklóssy szücsök beltagja, Hatvany hosszabb külföldi tanulmányutról haza érkezett. Szives pártfogást kérünk Hatvany és Szentmiklóssy szücsök, Nagy Sándor-utca 1.

Elsőrendü modern hölgyfodrászterem a

Ramingeré

szinházi és hölgyfodrász

szemben a szinházzal.

Telefon 1076. Telefon 1076.

x **Vörösbor!** Nyáron a legkellemesebb ital! Literje *96* fillér. — Csodaszép mézédes *csemegeszőllő;* kitünő pecsenye és *pezsgőborok; kőbányai* maláta és szalon *sörök, MERTZ NÁNDOR* csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon: *448. sz.*

x **A városligeti kútháznál,** közvetlen az alagút mellett egy modern, télen is lakható három szobás szőllő-lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó, vagy előnyös feltételek mellett a ház örök áron eladó. — Cim a kiadóhivatalban.

x **M. kir. Nagyváradi honvédzenekar hangversenye az Európában.** Az «Európa» nagyszálloda gyönyörü kerthelyiségében ma a 4-ik honvédezred zenekara hangversenyez fél 5-től fél 9 óráig — a hangverseny után Rácz Jóska teljes zenekara szórakoztatja a n. é. közönséget. — Kitünő magyar konyha, kőbányai sör és saját termésü borok, szolid és lelkiismeretes kiszolgálás.

x **Répaásók** és répavillák, továbbá Szőlőprések, szőlőzúzók, bornyomózsákok és puttonok nagy választékban és olcsó árak mellett kaphatók: *Andrényi Károly és fiai cégnél.*

x **Felhivjuk** t. olvasóink figyelmét a Nagyváradi Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság lapunkban megjelenő hirdetésére. Ezen iparvállalat, mely a közelmultban lényegesen megnagyobbittatott és a modern technika vivmányaival fel van szerelve, minden szakmabeli munkát, ugymint vasöntvényeket, vasszerkezeteket, kisvasuti mindennemü célra szolgáló kocsikat és ezek kellékeit szakértő vezető mérnökök ellenőrzése mellett gyártja és rövid fennállása óta már szép sikereket ért el. A legmelegebben ajánlhatjuk tehát a káptalani és püspökségi uradalmak figyelmébe.

x **Farkas-féle parkett-pasta** tükör fényessé varázsolja parkettjeit! Kilója 2·40 kor. fél kilós próbadoboz 1·20 kor. Kapható: Farkas István Apolló Drogeriájában Nagyvárad. Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. B. Frőhlich hentes üzlet mellett.

* **Rimanóczy-étterem,** helybeli és vidéki intelligens családok találkozó helye. *Estélyek, társas vacsorák* és *összejövetelek* részére külön termek. *Kitünő italok, izletes magyar konyha. Abonensek elfogadtatnak.* Szives pártfogást kér *a bérlő.*

x **A zenekedvelő közönség** szives figyelmét felhivjuk, Hamza Jenő primás ujonnan szervezett 12 tagu bandájára, mely esténként a Fekete Sas kávéházban a szebbnél szebb nótákkal szórakoztatja a közönséget. Prágai különlegességekből összeállitott nagy szinházi vacsora K 1·20, kicsi 80 fillér.

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31 zám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban Hungária cipőgyár r.t.

FIGYELEM! Óriási választékok iskola szerekben csak *Klein Vilmos és Társa* cégnél találhatunk u. m. iró és rajzszerek. iskolatáska 36 fillértől, könyvszijak 30 fillértől. továbbá fiu és leány intézetbeli fehérneműk, iskolai lúszter és cloth kötények, gyermek esőernyők, fiu sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemü kézimunka anyagok. Csődből vásárolt 1500 drb divatos parket blousche 2 50 fillérért. 3000 elsőrendü férfi ing 2 koronától, gallérok 20 fillértől, 30000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, Rákóczy-ut 18.

x **Tekintettel a rossz pénzviszonyokra** leszállitottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzi himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyü 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamonnál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

x **FELHIVJUK** a nagyérdemü hölgyközönseg szives figyelmét **a most megnyilt Rácz és Vass női divatszalonban** készülő eredeti **angol kosztüm** és **felöltőkre.** Mérsékelt árak. **Nagy Sándor-u. 17.**

x **Ősi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

Csillárok árusitása nagybani áron.

Miután óriási raktárkészletem helyszüke miatt nem tarthatom fenn, értesitem a mélyen tisztelt közönséget, hogy az árukat minden elfogadható gyári áron árusitom.

STERN, Bémer-tér 3.

x **Anyám, Édes Anyam!** Ide figyeljen azt mondta a tanitó bácsi, hogy a legtöbb fiu és leány az iskolatáskákat, tolltartót és könyvszijat a **Párizsi Bazárban** vásárolja, a Sas palotában a Szent László téren. Menjünk mi is oda, legalább gyönyörködöm a sok szép játék is ajándéktárgyakban.

x **Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja automobilokban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti cikkekben *Szilágyi Dezső-utca 6. szám* alatti (telefon 13-21.) telepén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages *Kórház-utca 6. szám* alatt (telefon 13-52.) van, hol ugy a helyi, mint az átutazó automobilok a legideálisabb garaget találják és egyuttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

x Iskola idényre torna cipők 2 koronától kezdve. Gyermek cipők 20—25 számig 2 korona, 26—28 számig 4 korona, 29—34 számig 5 korona. Fiu boksz cipő 35—39 számig 7 korona, női chevrou vagy boksz cipő 7 korona, férfi chevrou vagy boksz cipő 8 korona. Finom női parti félcipők 5 korona, divatos férfi kalapok 3 koronától kezdve *Feketénél*, Szent-János-utca, Kispipa mellett.

* **A kocsitartó** közönség szives figyelmét felhivjuk ÜVEGES JÁNOS kerékgyártó munkáira Báthory-u. 9 sz. **Jutányos árak.** Meghivásra azonnal megjelenek.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett electrotechnikai vállalata Nagyvárad, Bazár épület, szinház oldal.

Telefon 525. Telefon 525.

* **Hölgyek kényelmére** bevezette a telefont, hogy a fürdő szezonra gyorsabban lehessen hölgyeinknek a megrendeléseket feladni a *Mille Juliette* füző-teremnél Nagyvárad Szinház-u. 4. Emke mellett. **Készit:** legujabb divatu füzőket, haskötőt, melltartót, egyenestartót stb. *Allandó nagy raktár füzővédőkben.* Telefonszám 827.

x Szabadkai női tambura zenekar a Korona kávéházban. Ma és minden este a Korona kávéházban hangversenyez az országos hirnévnek örvendő szabadkai női tambura zenekar *Kurina* Mátyás karmester vezetése alatt egy elsőrangu erőkből összeállitott tambura és énekkar, naponta változatos müsorral. a társulat magán és ének számokkal működik közre, a társulat tagjai., Szatmári Lilike, Balogh Mariska, Péchi Margi Szücs Annuska és Vég Micike énekesnők Kezdete este 8 órakor, szabad bemenet. Szives pártfogást kér Kurina Mátyás karmester.

x **Zombor Sándor** sebész-orvosi müszer, kötszer és testegyenesitő gépek készitője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett mühelyében készit mindenféle fémcsiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

x **Két jogász sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltünik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki *Nagy Sándor* férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán,* passagé-kapu mellett.

* **Kossuth-utca** 12. sz. ház emeletén háromszobás utcai lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Szőllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

x **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse *Biró László és Tsa* urinői- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak, modern szabás, elsőrendü munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

x **Kis pipa vendéglő** Szt János-utca 5. sz. Helybeliek és vidékiek találkozó helye. *Társas vacsorák* és *összejövetelek részére külön helyiségek. Kitünő italok, jó magyar konyha.* Abonensek elfogadtatnak. Szives pártfogást kér *Szujker Tamás* vendéglős.

Fogak és fogsorok ugy kaucsukba mint aranyba foglalva szájpadlás néikül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkálat fog és gyökér huzás és tartós fogtömeséseket készit

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

Egy jó házból való fin tanulóul

felvétetik fizetéssel

Tátray Gusztáv

kézimunka üzletében

Rákóczi-ut 4.

Valódi PERZSA szőnyegek

és, legfinomabb kivitelü **CSILLÁROK** óriási választékban a Budapesti főüzletünkből megérkeztek. Meglepő OLCSÓ ÁRAK mig a készlet tart. Megtekinthető vételkényszer nélkül

vétel **STERNBERG** és eladás

régiség, ékszer és műkereskedés

Szt. László-tér, Kishidfő.

Legszebb és legolcsóbb zománctáblák

Diósy Sománál

Telefon 839. Telefon 839.

Rézágyak, rézbutorok, csillárok

készitését, javitását, csiszo ását, galvanizálását, fémáru ipartelepemen a legszebb stylszerü kivitelben és igen olcsón eszközlöm.

Rajzok, tervek kérdezősködésre.

Számos pártfogást kér:

STERN Bémer-tér. Telefon 556.

Az Alkotmányt
megveheti naponta, vagy előfizetheti, ugyszintén az
„Élet“, „Nagyasszonyunk“
„Zászlónk“ és „Kis Pajtás“-t
a
Hegedüs Hirlapirodában
Rákóczi-ut 5. — Telefon 1301.

SZINHÁZ

Heti müsor.

Vasárnap délután: Theodor és Társa; este: Éva. (Diszelőadás.)
Hétfő: Hajduk hadnagya. (Operette.) (Első A bérlet.)
Kedd: Ártatlan Zsuzsi. (B bérlet.)
Szerda: Aranyeső. (C bérlet.)
Csütörtök: Sztrájkol a gólya. (Uj énekes bohózat.)
Péntek: Sztrájkol a gólya.
Vasárnap: Diákhercegnő. (Uj operette.) Első kisbérlet.

—

KÁLLAY JOLAN.

A máramarosszigeti diadalok után visszatért a szintársulat a Bémer-téri otthonba s tegnap megkezdték a téli szezont. Jelentékenyen megváltozva jött haza a társulat, sok az uj név közöttük és sok régi hiányzik. Az első napok bemutatói fogják eldönteni, hogy a változások javára szolgáltak-e az együttesnek, vagy pedig kárára. Igen nehéz dolog ma vidéken minden tekintetben kifogástalan társulatot együtt tartani. Ma már sok a nagy vidéki szintársulat, mindenütt megkivánnak legalább néhány elsőrendü erőt, a javát pedig a főváros vonzza magához.

Erdélyi társulata eddig még mindig kiállotta a versenyt a többi vidéki szinházakkal, reméljük, hogy a régi szinvonal az idén is megmarad.

Ezt a reményünket máris beváltotta *Kállay* Jolán, az uj első szubrett, aki Diósy és Zsigmondy helyét van hivatva betölteni. Tavaly ugyanis Lónyai szerencsétlen kisérletezése után ez a hely betöltetlen maradt. Kállay szerződtetése szerencsés gondolat volt. Már a tegnapi első fellépésével (Sárit játszotta a Cigányprimásban) egy csapásra meghóditotta a közönséget. Szép arca van, játéka nagyon temperamentumos, tánca ügyes, hangja tiszta, erős és kellemes: Egyszóval egyesiti magában a jó szubrettprimadonna sajátságait. Különösen nagy sikert ért el a második felvonásban Tompával játszott tánckettősben.

Még három férfiszinész is bemutatkozott tegnap, de oly kis szerepekben, hogy végleges véleményt nem mondhatunk róluk.

Kadócz Ferenc komikus epizód szerepében tetszett és reményekre jogosit, ugyszintén ügyesnek mutatkozik az uj másodtenorista, Telekán Valér is. Csak pár hangot énekelt, azért az énekéhez nem szólhatunk hozzá, de feltünt a világos szövegkiejtése. Kállai Károlyról pár szavas szerepe után meg éppen nem nyilatkozhatunk.

A kórusnak sem volt alkalma nagyon brillirozni, de az már látszik, hogy nem lett sem erősebb, sem jobb, — sem szebb, mint a tavalyi volt.

A régiek közül Medgyaszay, Tompa és Leövey értek el nagy sikert. Feltünt Görög Olga játékbeli nagy haladása. Ugy látszik a szigeti szinház kis keretei megnövelték bátorságát és temperamentumát.

—ő.

—

Éva. Mint arról már megemlékeztünk, vasárnap este a mult idény egyik feledhetlen szépségü operettéje: az Éva kerül szinre, amelynek cimszerepében Kállay Jolán lép fel. Pipsit ez alkalommal a társulat egy uj tagja: Kerényi Irén fogja játszani.

Hajduk hadnagya. Ennek az előadásnak a keretében mutatkozik be Szalma Sándor, a társulat uj, pompás hangu barionistája. Az operette többi jelentős szerepeiben Kállai Jolán, Kerényi Irén, Görög Olga, Medgyasszay Jenő és Sik Rezső lépnek fel.

A bérlők figyelmébe. A szinház igazgatósága közli a t. bérelni szándékozókkal, hogy A. és B. bérletben körszékek, kisbérletben pedig körszékek, támlásszékek és páholyok bérelhetők.

TANÜGY

Dobay Sándor békéscsabai rk. kántor ötvenéves jubileuma.

Élni sietö korunkban nagyon ritkaságszámba megy egy ötvenesztendős jubileum. Ennyi idő nagyon sokszor kifárasztja az embereket, őszfürtökkel hinti be a fejét, elszólitja a közpályáról s a családi csendbe hivogatja az ellankadt munkást. A nagy átlagból ritkán emelkedik ki egy-egy Istentől megáldott egyén, aki ötéves dolgos mult után is dolgozó kedvvel végezze kötelességét. Ezen kevesek közé tartozik *Dobay* Sándor békéscsabai rk. kántor, kit most az ottani társadalom meleg szeretettel ünnepel. Hiszen mellette nőttek fel majdnem minenyájan, mosolygó, kedves embernek ismeri mindenki a jó Sándor bácsit.

Szeplőtelen magán- s társadalmi élete a közbecsülést a legnagyobb fokban biztositják számára.

Sok öröme, sok fájdalma volt a hosszu idő alatt, de ő mindig megtalálta az erőt a lelki katasztrófák nehéz napjaiban is annál, akinek dicséretét szivből zengedezte, a Mindenhatónál. A magasságbeli énekese, ki, mikor ezreknek énekké fokozott szent érzelmét vezeti az Isten házában vagy azon kivül, mindenki megérzi hangjából az őszinte, mély hitü vallásosságot. Nem az anyagi haszon adott érzést énekének, hanem az Isten szeretetén áttüzesedett vallásos sziv.

Az Ur nagy ügyeinek kántora, hirdetője, énekesse. Hogy mit tehet egy jó kántor a hitközség életében ügybuzgóságával a vallásos élet fejlődésében, megmutatta Dobay 50 éves müködése alatt.

Nagy elismerés illeti meg a magyarositás ügyének előbbrevitele miatt is. A vallásos élet nyelvének megváltoztatása mindig nagy rázkódtatással, sokszor szakadással volt összekötve.

Nagy tapintatot követelt e téren mindig az ujitás. Békéscsaba lakossága negyvenötven év előtt teljesen tótnyelvü volt s ma ott állanak a viszonyok e téren, hogy tizhusz év mulva az istentisztelet nyelve akár szintiszta magyar is lehet.

Mily munkát kellett végezni ily eredmény eléréséig a kántornak is, kinek foglalkozása szoros összeköttetésben volt a néppel s szépszóval, finom bánásmóddal annyira vitte, hogy ma senki sem zugolódik, ha magyar ének csendül meg a templomban oly községben, hol pl. a luteránus templomban ma is tótul történik minden. Békéscsaba rk. hitközsége kedves ünnepet szerez tiszteletére. Annyi jóságot kitüntető szeretettel, ünnepléssel akar megbecsülni. 28-án d. e. diszgyülést rendez tiszteletére, melyen az emléktárgyakat nyujtják át neki, s *Nemeskey* Andor prépost-plebános fogja érdemeit méltatni. 29-én d. e. 8 órakor ünnepies hálaadó istenitiszteletet tartanak.

A nagy kiterjedésü család számos tagja gyül köré, hogy a szeretet s tisztelet szavát elmondják a család ünnepelt vezérének.

Dobay Sándor Szepes-Szulinban 1839. dec. 12-én született. Nagyváradon végezte el a középiskolák öt alsó osztályát, utána ugyancsak Váradon nyerte meg a kántortanitói oklevelet 1863-ban, mikor b. e. Szaniszló püspök Tenkére küldte május 1-én és u. a. év szeptember 29-én Békéscsabán egyhangulag kántorrá valasztották.

—

Az ipariskolai tanitók értekezletének berekesztése.

Békés- és biharvármegyei ipariskola tanitók módszeres rajzértekezletét ma délelőtt rekesztik be.

Tegnap *Szüts* Izsó az értekezlet vezetője nagy szaktudással több minta előadást tartott. A külföldön szerzett bő tapasztalatait ismertette a hallgatók előtt.

Az értekezlet vezetőjének kérésére *Éber* Béla ujvárosi róm. kath. tanitó, a váradi ipariskola kiváló rajztanára bemutatta a bádogostanoncok rajzoktatásánál alkalmazott módszerét. Szakitva az eddigi előrajzolás utáni másolással, modeleket tesz tanitványai elébe s azokról rajzoltat. Módszerével kiváló eredményt ért el.

Ezek után *Förster* László iparoktatási felügyelő, miniszteri kiküldött, bucsuzott e az értekezleten voltaktól. Tiszteletre és beesületre méltónak találta a hallgatóság lankadatlan érdeklődését. Szivére köti a tanitóknak, hogy az ipariskolában a gyakorlati életre fektessenek sulyt. Az értekezleten szerzett uj ismereteket alkalmazzák müködésökben. Munkájukban vegyenek példát az értekezlet lelkes vezetőjétől, ki irányitója a hazai iparoktatásunknak, ki egész életét, fáradságát és tapasztalatait mutatta be az értekezleten.

Eizele Sándor községi tanitó a hallgatóság nevében megköszönte a miniszteri kiküldöttnek a tanitóság iránt mutatott jóindulatát és kérte, legyen szószólója illetékes helyen az ipariskolai tanitók azon régi óhajának, hogy fáradságos de szerényen dijazott munkájukat egy parányival honorálják. Állandósitsák a megfelelő tanerőket és fizetésüket számitsák be a nyugdijba.

A miniszteri kiküldött kijelentette, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban ez ügy tárgyalás alatt van, sok nehéz kérdés miatt huzódik a megoldás. De inkább egy évvel később jöjjön, mintsem sok jogos igényeken sérelem essék. A vallás- és közoktatásügyi miniszter megigérte, hogy méltányolja a kérést és elvben mellette van.

Az értekezleten levők lelkesen éljenezték a vezetőséget.

MULATSÁG

Tánctanitási jelentés. Tisztelettel értesitem Nagyvárad és vidéke nagyérdemü közönségét, hogy Teleky-utca 13. sz. a. f. hó 15-kétől Tánciskolát nyitottam melyben minden ujabb tánczok a legmodernebb stilben oktatva lesznek. Kedden, csütörtökön és vasárnap. Gentri boston magánórákat intelligens uri családoknál ugy csoportok, mint egyes személyek részére szivesen és előnyös feltételek mellett adok. Iskolai növendékeknek délután 5—7 óráig, felnőtteknek 8—10 óráig. Beiratkozni a tánciskola helyiségében a nap bármely órájában lehet és lakásomon: Teleky-utcza 13 sz. a. Becses pártfogását kéri tisztelettel: Herlitska Nándor, okleveles táncztanitó, Nagyenyed.

IRODALOM

Az élet c. szépirodalmi képes hetilap szeptember 28. számában közli Török Gyula Zöldköves gyürü regényének folytatását, elbeszéléseket hoz S. Bokor Malvintól és Zsirkay Jánostól, verseket irtak Vas Imre és Ivánszi Zoltán. Radványi Kálmán cikket irt az irodalom renaissanceáról, Sztrakoniczky Károly a francia müvészek kiállitásáról, Fülep Lajos a montecassinoi apátságról, Halasi Andor beszámol a szinházi eseményekről. A rendes rovatok és gazdag illusztrációk egészitik ki a legujabb, változatos számot. Szerkeszti Pethő Sándor, Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII., Damjanich-utca 50. Előfizetési ár a Tiszántul előfizetői részére kedvezményképpen félévre 8 korona.

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

A bagaméri gyilkos az esküdtszék előtt. A nagyváradi kir. törvényszék esküdtbirósága *Vámossy* Mihály dr törvényszéki biró elnöklésével tegnap délelőtt kezdte *Pálinkás* János és *Szücs* János bagaméri gyilkossággal vádolt legények bünügyének tárgyalását. Pálinkás és Szücs csekély szóváltás után a falu legszebb lányáért fütykös botokkal agyonverték *Ölyüs* Demeter tizennyolc éves fiát, Józsefet.

A dolognak érdekes előzményei vannak. Mind a három legény egy leányt szeretett, egy jómódu parasztember kedves arcu leányát. A lány miatt vesztek össze a legények. A verekedés eredménye az lett, hogy Ölyüs József holtan maradt a korcsma padlóján, a gyilkosok pedig elmenekültek. Még tegnap meghozta a törvényszék a gyilkosok ügyében az itéletet. Szücs Jánost, a másonrendü vádlottat felmentette a vád és következményei alól, mivel a tanuvallomások és egyéb mentő körülmények teljesen igazoltak ártatlanságát, Pálinkás Jánost azonazonban *öt évi fegyházzal sujtotta*. A vádat *Miskovszky* Jenő dr kir. ügyész képviselte, a védők pedig *Gáspár* Miksa dr és *Kenéz* Jenő dr voltak.

NYILTTÉR

FOG-

technikai intézetemet ismételten a legkitünőbben szereltem fel. Fog- és gyökhuzást érzéktelenitéssel végzek.

özv. dr. Deákné H. Zs.

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fogsets Sassal szemben

Regénycsarnok.

VACKOR JÓZSI.

— *Rajz.* —

Irta: *Kiss Endre.* 1

Szegény Józsi! Kicsapták a hivatalából 12 évi hüséges szolgálat után, pedig olyan igazságos hivatalnoka a nemes Csikgyergyó Ditrónak nem is volt s nem is lesz, — eltelhet addig egy kerek század. De mit tehet ő róla, ha annak a nagyhasu birónak, kit ezelőtt öt évvel nem felkiáltás, — hanem csak ugy ni, — szavazat utján választottak meg — még az ordinánczságra is atyafia volt.

Hiába. Neki is, ha pátrónusa lett volna még ejiszen[1]) ma is viselné a hivatalt, de igy rá kellett hogy szoruljon az általa mindig utált régi mesterségre: a szénégetésre és szénhordásra.

— Tegnap reggel is már kora pitymalatkor gomolyába csavarta a köblös, szénporos zsákot, a feketét, a fótost, a nagyot s azért a nagyot s nem a kisebbet, mert többet kap érte: 5 kerek piculát, még jobban mondva 50 krajcárt. Aztán aztatott virágos kenderből font spárgával körül csavarta, mint a katonák a borjut, hátára vette és ment.

Eddig még csak látogattam: csizmát viselt; de most — a mint mondja — a bocskorra is alig jut, pláne bocskorszijura nem is; — azért kötötte fel barna lószőrből csinált párossal, hogy melegebb legyen. Igy is jó már neki, kit annyi minden ért. Tipikus egy alak: az itt-ott megperzselődött gyapjuszőr tarisznya lóg le az oldalán, majd a sarkát veri, nem azért mivel hosszu a kötele, de mert Józsi kicsi, kurta bele. De hisz mért is hajtana fel belőle, a szijjából? az apja is igy viselte s őt is elszolgálja. Az igaz, hogy a sorkolat kenyér vagy a kukoricalisztből készült hideg puliszka, mit vinni szokott, kisebben is elférne, de a mikor igy is azt a szolgálatot teszi, miért rontaná el?

Ő különben is székely-typus Góbéországból, kinek testrészét képezik még a lábszár az össztrattyadt, ráncos, elnyütt 6 éves fehér harisnyával, amely csak volt valamikor fehér, amikor juhszőrből szőtte az „ángyó", most azonban levetkezte e szinét és nem fehér, de nem is fekete, hanem közönséges nappiritott sárszin, vegyitve rozsdával. Hátát pedig a Bajkó Gyurkáné mander-bundájának belsejéből készült, szintén 6 éves csinálatu kék lájbi fedi, ha ugyan kéknek lehet mondani, de az is inkább sárga, mert az idő viszontagsága sárgára koptatta a hátán. Ezen hordja az egyetlen lelki portékáját: kétkrajcáros nyakaszakadt kocor-bicskát, mely félméteres keskeny vágásu zsinórszijjával motollálja össze lájbiját mellén, ahol most a csapnyeső balta keresztalakjában meg van erősitve. Erre szokta utazáskor két könyökét felpóckolni és a fejét feltámasztani tenyerével. Fején különben a formájából kijött „O" kalap hegyesebb, mint a Hoppé Lipót gúlái. Nem türi fel soha a karimáját, ugy is tudja, hogy nem áll meg; aztán a nap és eső ellen egyformán teszi igy is a szolgálatot; a nap nem süthet alája, az eső meg lecsorog s mindjárt a vállára lépik.

Röviden igy nézne ki a mi Vaczkor Józsink, az ordinánc gópé, ki a Vaczkor nevet is csak azért kapta, mert ezt megelőző jó biró, kivel ő annyi ideig szolgált becsületes tisztességben, mindig őt küldte Sárinéni gyümölcsárus kofáné ifjuasszonyhoz, mely gyümölcsökből neki egyszer ugy, mint máskor a maradékból kijárt a maga százaléka.

Azonban egyszer ugy történt, hogy a biró ur asztalán nem találta meg a hozott vaczkorokból az őt megillető részt, mivel a „Pistya rengyőr" azelőtt egy minutával feltalálta falni. Ez a mi Józsi barátunknak roppant szeget ütött a fejébe és két napi kihallgatás után az nemes faluháza összes hivatalnokait, még a Patyó Pistát is, pedig az csak ordinánc inas kivévén a birót, — akit sokalta jobban tisztelt és respektált, hogysem szólni mert volna — a rendőrszobában komolyan kérdőre vonta, hogy mondják meg: „Vajjon a biró ur hagyott-e vaczkort tegnapelőtt az asztalon, vagy nem?"

(Folyt. köv.)

[1]) Ugy hiszem helyett. Székely tájszólás.

TÁVIRATOK

Az uj sajtótörvény.

Budapest, szept. 26.

A P. T. beavatott forrásból a készülő sajtótörvenyből a következő fontos elveket közli:

1. A lapok kaucziójának emelése.
2. Sulyos pénzbüntetések.
3. Feljelentés alatt álló ügyek csak abban az esetben közölhetők, ha a nyomozás a feljelentés adatait igazolni látszik.
4. A helyreigazitó cikkek kötelező közzététele.

—

A törvényszéki biró pere.

Szeged, szept. 27.

(Saját tud.) Lemle József szegedi kereskedőt, aki Nagy Zoltán törvényszéki birót megrágalmazta, a biróság 300 korona pénzbüntetésre itélte. Az elitélt is, a sértett is megfelebbezte az itéletet.

—

Ujabb koleraesetek.

Miskolc, szept. 27.

Sajóláz községben hét ujabb koleramegbetegedés fordult elő.

Temesvár, szept. 27.

A temesmegyei Palánka és Deliblát községekben egy-egy uj koleraeset fordult elő. Az óvóintézkedéseket nagy szigorral hajtják végre.

—

Milliós per Temesvár ellen.

Temesvár, szept. 27.

Temesvár városa ellen milliós polgári per indult meg. A Grünwald Testvérek cég inditotta a pert 4 és fél millió korona tőke erejéig a csatornázási vállalkozásból kifolyólag. Ugyanis ez a cég vállalta el a város egész csatornázását, azonban a kereset szerint a város helytelenül informálta a vállalkozókat a város talajviszonyai felől s igy abba kellett hagyni a munkát. Ebből keletkezett az óriási kárösszeg, amelyért most perlik a várost.

—

Görög készülődés.

Szaloniki, szept. 27.

A balkáni helyzet kedvezőtlenebb lett. A görög kormány beszüntette a leszerelést. Tegnap három szállitóhajó érkezett ide csapatokkal, melyeket Demir Hissar felé küldtek. A Szalonikiban időző tisztek parancsot kaptak, hogy térjenek vissza csapataikhoz. Nagy aggodalmat kelt, hogy a görög seregek legnagyobb részében lázongás mutatkozik, mert a legénység elégedetlen a visszatartás miatt.

—

Letartóztatott orosz szerzetes

Máramarossziget, szept. 27.

Kabalyuk Sándor athoszhegyi szerzetes, a Márámaros-Ugocsa és beregmegyei skirma vezére, aki a skirma ügyében megindult vizsgálatkor Amerikába szökött, ma pénzzel bőven ellátva, titokban hazajött. Kabalyuk az itteni törvényszék épületébe lopódzott, hogy fogvatartott társairól hireket szerezhessen. Brenner Mihály vizsgálóbiró felismerte és letartóztatta.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Októberi buza — — —	10.79
Buza 1914. áprilisra — —	11.61
Októberi rozs — — —	8.15
Áprilisi rozs (1914) — —	8.93
Októberi zab — — — —	7.64
Áprilisi zab (1914) — —	7.93
Tengeri 1914 májusra — —	6·94

—

Budapesti értéktözsde.

Magyar hitelrészvény —	824.75
Osztrák hitelrészvény —	625.—
4%-os koronajáradék —	81.20
Osztr. magy. államv. —	695.50
Jelzálogbank — — —	425.50
Leszámitoló és pénzváltó —	510 50
Hazai bank — — — —	284.—
Magyar bank — — —	548.75
Keresk. bank — — —	3720.—
Rimamurányi — — —	686.—
Salgótarjáni kőszén — —	758.—
M. Ált. Kőszénbánya —	1057.—
Közuti vasut — — — —	633.75
Városi villamos — — —	357.—
Adria — — — — —	574.—
Atlantika — — — —	—.—

A szerkesztésért felelős:
Dr VUCSKICS GYULA.

Ügynökök

minden vidéken szentképek árusitásával **napi 10 koronát kereshetnek** mellékesen. Tőke szükségtelen. Csekély biztositék a mintakollektióért megkivántatik.
Nők is jelentkezhetnek.
Ajánlati levélcim:
HÁZIIPARI MŰINTÉZET
Rákosszentmihály.

Nagyvárad város
VILLAMOS MÜVE
Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesitjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák
ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállitjuk.
Egész éjjel ügyeletes szolgálat.
Költségvetések ingyen.
Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.
Csillárok,
ívlámpák
állandóan nagy választékban kaphatók.
Villamos motorok
1/4 lóerőtől minden nagyságban.
Főszerelő telefonja 55. sz.

VIGADÓ
mozgószinház
NAGYVÁRAD,
Fekete Sas-passage.

Ma vasárnap, hétfőn és kedden:

Minden esti előadáson fellép
Varjas Antal
országos nevü müvész, a budapesti Palais de Danse tagja.

Az apa bűne
szenzációs monopoldráma 3 felvonásban A főszerepet Capozzi a világhirü müvész játsza

Az örmester ur szolgálatban
humoros.

BARNHALM,
eredeti felvétel.

A szerelem kopaszit,
humoros.

A sebhely,
dráma.

Előadások 3, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

Jegyek előre a tőzsdékben is válthatók.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tüz- és betörésmentes

pénztárszekrények (safes) bérbeadása.

Ujonnan épült intézeti helyiségünkben létesitett **safe-deposit osztályunkban** különféle nagyságu pénzszekrények (safes) csekély dij ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrénykékben a bérlő fél értéktárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelheti és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az érdeklődőknek készséggel bemutatjuk és részletes felvilágositással szivesen szolgálunk.

Egyesült Bihármegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T.

LÉVAI MÁRTON

r.-t.

sirkőraktára és kőfaragó telepe

Nagyvárad

Rákóczi-u. 20.

Hirdetmény.

(A népfelkelők figyelmébe.)

A m. kir. 4-ik népfelkelői parancsnokság folyó évi augusztus hó 8-án 576/328/1913 számu megkeresésére értesitem a Nagyváradváros területén tartózkodó A) alosztályu népfelkelésre kötelezett egyéneket, hogy Honvédelmi Miniszter urnak 10828/1913 számu rendelete alapján a népfelkelési időszaki szemle illetve a jelentkezés a folyó évben megtartva nem lesz.

Elrendelte egyidejüleg Honvédelmi Miniszter ur a népfelkelési igazolványi könyvek helyesbitését is, mely rendelkezés foganatositása végett felhivom az: 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, évi születésü s Nagyváradon tartózkodó népfelkelőket, hogy népfelkelési igazolványi könyveiket hivatalom 32 számu szobába azonnal de legkésőbb folyó évi szeptember hó 30-ig okvetlenül adják be, naponként a hivatalos órák tartalma alatt reggel 7 órától dé után 1 óráig.

A népfelkelési igazolványi könyvek a kiigazitás után a feleknek hivatalból lesznek kézbesitve.

Nagyvárad, 1913 szeptember 2.

Báthory László,
tanácsnok helyettes.

Ha nincs megelégedve szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget **Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota)** és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhát **24 óra alatt.** Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készitek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Két középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomdában.

16225—1913.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesitésével ellátott folyó 1913 évi tőkekamat-adó kivetési lajstromok az 1909 évi XI t.-cz. 4. §-a értelmében f. é. szept. hó 28 október hó 5-ik napjain át nyolc napi közszemlére az I-ső kerület Olaszi városrészre nézve a városi adóhivatalnak 21-ik számu szobájában, a II-ik kerület Ujváros és Külváros városrészekre nézve a 15-ik számu szobájában, és a III-ik kerület Váralja, Velencze, Csillagváros és a Hegyre nézve a 26-ik számu szobájában azon figyelmeztetéssel tétetnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előirt adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovattak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a városi közigazgatási bizottsághoz czimezve — kir. pénzügyigazgatósághoz irásban benyujthatják. A később benyujtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni.

Nagyvárad, 1913 évi szeptember hó 25.

Városi adóhivatal.

Zálogkölcsönöket

arany és ezüstnemüekre, ékszerekre kulánsan folyósit a

„Biharmegyei Takarékpénztár Zálogintézete“

Kossuth Lajos-utca 3. szám.

Pénztári órák:
délelőtt 8—12. délután 2—5.
Telefon 148. sz. Telefon 148 sz.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy

papi és civil ruha tökéletességét

áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hivásra személyesen kiutazom.

Alkalomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Wolfram drótlámpák

16 gyertyafényü 1 fillért fogyaszt óránként darabja, kitünő minőségü **K 1·60,** nagyobb vételnél engedmény és házhoz szállitom

STERN Bémer-tér.
Telefon 556. sz.

Fröhlich József

viaszgyertya-gyártó-, méz- és viaszkereskedése

Nagyvárad, Szent János-u.

Ajánlom a Főtisztelendő papság és a n. é. közönség részére **templomi viaszgyertyáimat, padló-viaszt főzött állapotban, valódi akácz-virág csemege mézet, hófehér lépesméz, mézeskalács különlegességeket.** Tisztelettel

Frőhlich József.

Telefon 907. Telefon 907

Tüzijáték kiállitás

Özv. Kádár János-né

elsőrangu füszer- és csemege kereskedésében.

a legelsőbbrangu különlegességek előnyös **bevásárlási forrása.**

Kugler H. Gerbaud főraktára.

Telefon 85. sz. Telefon 85. sz.

Artézikutfuró vállalat

Wessely és Biró

Nagyszalonta.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztittatnak.

Gyár: Körösz-utca 13.

Felvételi üzlet: Zöldfa Passage 93. Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Sürgős figyelmeztetés!

Ha illatszer, pipereszappan, kozmeticai, arc- és kézápolási, haztartási, hajápolási és általában mindenféle a kosmeticába vágó cikkeit a legjobból a legjobbakat olcsóbban a legolcsóbbnal akarja beszerezni, ugy kérje a harmadik kiadásban most megjelent «illatszer és háztartási értesitőnket» melyet ingyen és bérmentve küld: «HEZ» illatszer és háztartási cikkek szaküzlete nagyban és kicsinyben B.-pest, VIII., Kőfaragó-u. 7. sz.

Szolga Ferencz és Sándor

Rimanóczy-utca 9. sz.

Kárpitosok és diszitők.

Elösmert elsőrangu munka. Jutányos ár.

Kályhás üzletemet

Nagyváradon Szent János-utca 45. szám alatt

megnyitottam

s elvállalok e szakmába vágó minden munkálatot. Szives megkeresést kér teljes tisztelettel

Szénásy Mihály,
kályhás.

8 koronáért

küldök 4½ kiló (kb. 50 drb.) sajtolásnál kevésbé megsérült finom enyhe virágillatu **pipereszappant** rózsa, liliomtej, orgona, ibolya, rezeda, jázmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva postautánvéttel: Auffenberg József Budapest, Rákosszentmihály.

Fontos értesités!

Tisztelettel értesitjük a nb. közönséget, hogy illatszer és háztartási üzletünket a folytonos emelkedő forgalom akadálytalan lebonyolitása céljából, kénytelenek voltunk tetemesen

megnagyobbitva áthelyezni: Budapest, VIII, Kőfaragó-utca 7. szám alá,

ahol ezentul mindennemü szakmánkba vágó igényeket továbbra is a legkifogástalanabbul elégithetünk ki.

Figyelem! Tekintve, hogy reményünket, igen tisztelt vevőközönségünk b. pártfogásával minden tekintetben valóra váltotta, amit mi viszont méltóképen honorálni akarunk, elhatároztuk, hogy ezentul minden hónapban egy

ingyen bevásárlási napot rendezünk.

Minthogy ezen **ingyen nap** feltételeit itt részletezni, helyszüke miatt, nem lehet. Kegyeskedjék erre vonatkozó részletes körlevelünket kérni, melyet a most megjelent **24 oldalas illatszer és háztartási értesitőnkkel együtt kivánatra bárhová, ingyen és bérmentve megküldünk.** Cimünk:

Parfumerie „Hez" illatszertár és háztartási cikkek szaküzlete, Budapest, VIII., Kőfaragó-utca 7. szám.

10.000 pár harisnya kerül eladásra! alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár csikos zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. **Férfi ingek jó minőségben 1·94 kor., női ingek 1·94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikülök 30 fillértől.**

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Szőlőbirtokos urak figyelmébe!

Mielőtt

borsajtó

szükségleteiket beszereznék ne mulasszák el dusan fölszerelt raktárunkat megtekinteni, a hol saját gyártmányu

vas álványos borsajtóink

többféle kivitelben előnyös árak mellett szerezhetők be.

Ruff Testvérek
lakatos és gazdasági gép műhelye.
Lukács György-u. 26.

Boldog órái

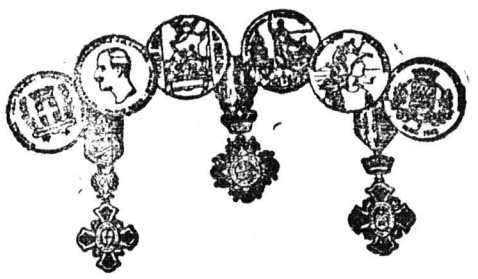

csakis annak lehetnek, aki hozat magának egy mükedvelő hangszert **Wágner**
Hangszerkiralytól, Budapest József-körut 15. sz (Telefon.)
Varázsfuvola ajándékkal 4 korona. Csodaréztrombita, erős rézből 6 korona. Szájharmonika dobkisérettel 3 korona. Facimbalom, 15 hanggal 4 kor. Tündérharangok állványon 8 K. Varázshegedü, ujdonság 6 K. A milánói, párisi és londoni kiállitáson kitüntetve az első dijjal. Javitási szakmühelyek. Fényképes árjegyzék ingyen.
Ovás! Figyelem a „Wágner" névre és a 15-ik házszámra.

A

jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyitja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitünő saját termésü borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Abonensek naponta felvétetnek.**

UNGHVÁRY JÓZSEF
SZŐLŐTELEPÉN és GYÜMÖLCSFA-ISKOLÁJÁBAN
CZEGLÉD (PESTMEGYE)

Nagyobb mennyiségü
nemes gyümölcsfa-
csemete, bogyógyümölcsűek, vadoncok, kerti sövények,
sima és gyökeres szőlővesszők
stb. kaphatók.
Tessék kimeritő árjegyzéket kérni.

Legolcsóbb bevásárlasi források!

Alapittatott 1893. **Freund Benjámin** Alapittatott 1893.

műórás, ékszerész és látszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut, Széchenyi-szálloda épület.

RITKA ALKALOM.

Üzletem átalakitása miatt a teljes raktáramat kiárusitom eddig nem létező leszállitott árban, arany-, ezüst-, nikkel órákat, aranyláncokat, gyürüket, fülfüggőket és más ékszernemüeket, kina-ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknél 50 % engedmény.

Tátray Sándor

telefon 558. telefon 558.

NAGYVÁRAD

Körözs-utca 11. sz.

Épület és műlakatos vizvezeték és vasszerkezeti munkák.

ÉGI LANT

ker. katholikus imádságos és énekes könyv, diszes vászonkötésben

1 K 30 fillérért

kapható a Szt. László-nyomda részvénytársaságnál.

Deutsch Simon

bútor-asztalos Őr-u. 6.

Elvállal olcsó árban háló-szoba-, ebédlő- és szalon berendezéseket, ugyszintén előszoba és konyha berendezést. Hivásra megjelenek.

Oláh Sándor

épület- és műlakatos

Beöthy Ödön-u. 43.

Elvállal minden e szakmába vágó uj munkákat és javitásokat jutányos árban. Takarék tüzhelyek állandóan ratáron. Költségvetést kivánatra küldök.

Jenny Jenő

órás, ékszerész és látszerész. Ajánlja dúsan felszerelt óra és ékszer nagy raktárát jutányos árban. **Szent János-u. 39. sz.** Óra és ékszer javitásokat pontosan eszközölök.

Tanuló felvétetik.

Petry Árpàd

órás- és műszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Tarsoly és Risztó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben. Mindennemü műszerészi munkák szakszerü javitàsa elfogadtatik.

UJ keztyüs és sérvkötő készitő!!

Keztyük mérték után gyorsan es legjutányosabb árban készittetnek. **Báli** keztyük 70 cm. hosszu, csak 6 korona. Tisztitások és javitások azonnal eszközöltetnek **Ruganyos sérvkötők** 4 korona.

HORVÁTH R.

Nagyvárad, Szt János-utea

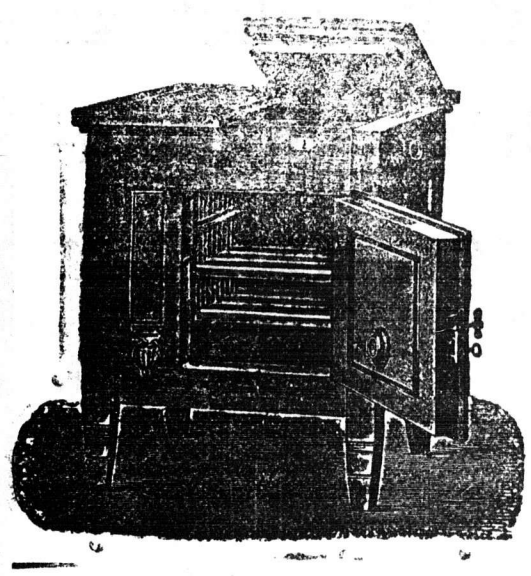

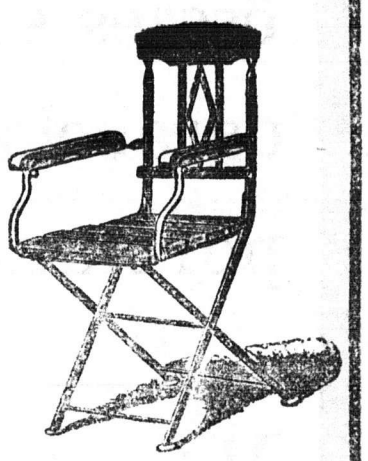

JEGSZEKRÉNYEK FAGYLALT-GÉPEK és FORMAK | kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz, asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható drogériákban gyógyszertárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

Kölniviz-szappant, kölnivizet és pudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utánzott JOHANN MARIA FARINA **Gegenüber dem Rudolfsplatz.** Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölnivizet, kölniviz-poudert és **kölniviz-szappant,** ha az itt jelzett eredeti készitmény nem volna kapható az ön lakhelyén, mert a világhirü cég magyarországi képviselete:

Holczer Emil Zoltàn, Budapest, VIII. ker., Szigetvári-u. 16. szám

egyszerü levelezőlapra azonnal válaszol és közli hol szerezhető be az

eredeti minőség.

Kapható **Nagy-Váradon: Farkas István** és **Darvas István** drogeriájában.

Melocco Péter cementárugyár és épitési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradi fióktelep: Szőllős-u. 16.

Telefonszám 11-38. **Telefonszám 11-38.**

Gyárt: Szabadalmazott géppel gyártott karmantyus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és ahhoz való idomdarabokat, csömöszölt és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrüket stb.

Márvány mozaiklap, műkő- és cementárugyár. Beton és vasbeton épitési vállalat.

Elvállal: Utcák és házak csatornázását, hidak és vizmedencék szakszerü épitését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghivást az ország bármely részéből elfogad.

Törv. védve.

Utánzatoktól óvakodjunk!

KÖHÖGÉS, REKEDTSÉG és HURUT ellen nincs jobb, mint a valódi

„MENTHOMOL-CUKORKÁK".

Hatásuk gyors és biztos, nagyon kellemes, jó izüek, a gyomrot nem rontják, az étvágyat elősegitik.

A köhögési ingert, valamint a hangszálak kifáradását megakadályozzák, miért is énekesek, színészek, papok, szónokok állandóan használják.

Dohányzóknak nélkülözhetetlen a száj üditésére és a dohányszag eltávolitására. * Ára: 1 doboz 40 filér.

Kapható minden gyógyszertárban és drogériában.

Vásárlásnál vigyázzunk a „MENTHOMOL" névre, melynek minden dobozán a fent látható 4 gnóm alaknak rajta kell lennie!

Gyár: EGGER A. FIA, cász. és kir. udvari szállitó, BÉCS.

19595/1913 sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város legtöbb adót fizetőinek az igazoló választmány által 1914. évre megálapitott névjegyzéke az 1886 évi XXI t. cz. 28 §-a értelmében az 1913 évi szept. hó 27 napjától 1913. évi okt. hó 12 napjáig a városháza kiadóhivatalában közszemlére kitétetik.

Figyelmeztetem az érdekelteket, hogy a névjegyzék elleni a Nagyvárad város biráló választmányához intézett felebbezéseiket a fenti határidő alatt a városháza közigazgatási iktató hivatalában benyujthatják.

Nagyvárad, 1913. szept. hó 26.

Rimler Károly,
polgármester.

TYUKSZEM,

bőrkeményedés, szemölcs 48 óra alatt eltünik a «CANNABIN» használata után. Üvegje 1 korona, postadijjal 1·40 kor. Három üveg bérmentve 3 K.

EXCELSIOR

hintőpor 48 óra alatt elmulasztja a kéz-, láb- és hónaljizzadást. 1 doboz 1 kor., postadijjal 1·40 K, 3 doboz bérmentve 3 kor.

HIZLALÁSRA LEGALKALMASABB 40% phosphorsavat tartalmazó

Takarmánymész,

mellyel a disznóknál nagyon könnyen 300 kiló hizlalási suly érhető el. Alkalmazható azonfelül baromfi, borjuk, juhok, marhák, ökrök és lovaknál 4½ kiló ára, mely hónapokig elég 5 korona 80 fill. utánvéttel bérmentve. **Kapható mindenütt.** A hol nem lenne raktáron, megrendelhető utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése mellett a készitőnél:

Dr FLESCH E. „Korona"-gyógyszertára Győr 99.

Üzlet áthelyezés
a
Hungária cipőgyár
r.-t.
(ezelőtt Moskovits Farkas és Tsa.)
Bémer-téri fiók üzletét
október 1-én ugyancsak azon házba, Rákóczi-uti részén levő **Ujhelyi-féle** női kalap üzlethelyiségbe helyezi át.

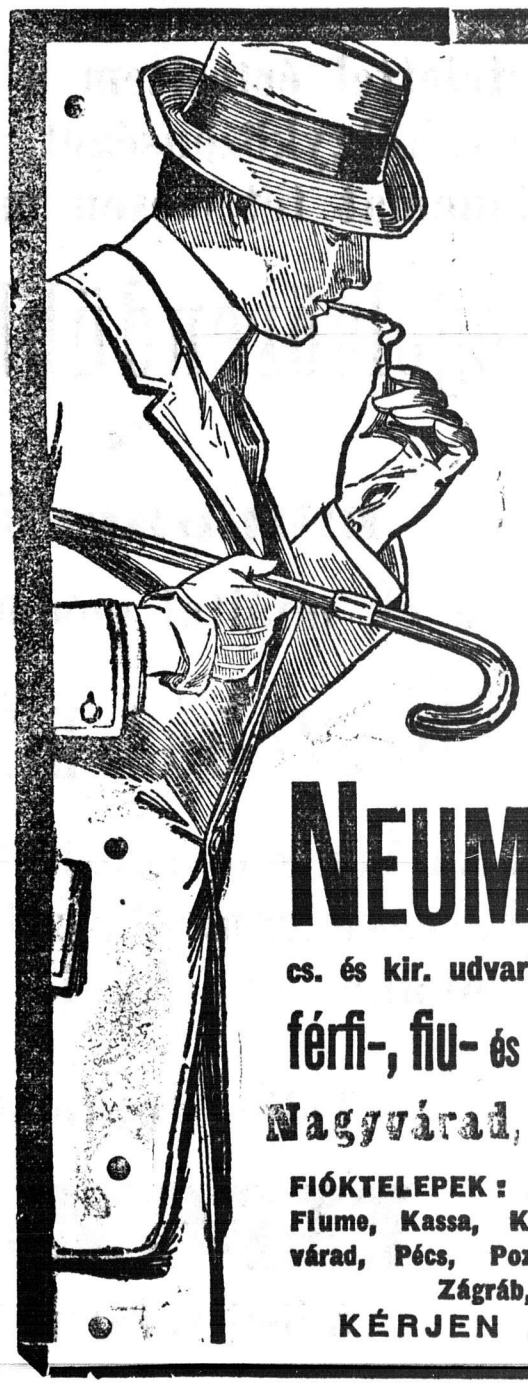

EZ vásárol
NEUMANN M.
cs. és kir. udvari és kamarai szállitónál
férfi-, fiu- és leánykaruhatelep
Nagyvárad, Bémer-tér 4.
FIÓKTELEPEK: Arad, Brassó, Debreczen, Fiume, Kassa, Kolozsvár, Miskolcz, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Szeged, Temesvár, Zágráb, Belgrád, Sofia.
KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET.

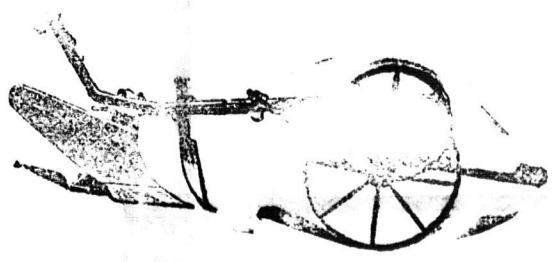

Ekék, vasboronák őszi szántásra
előnyös árban, készpénzfizetés mellett a GITYE-gyárban kaphatók.
Terménytisztitó rosta aratási idényre gyári árban. **Borprések, szőlő-zuzók** már most megrendelhetők jutányos árban **présfelülnyomóval**, ezek mind készpénzfizetés esetén olcsó árban. Minden darab szavatossággal.

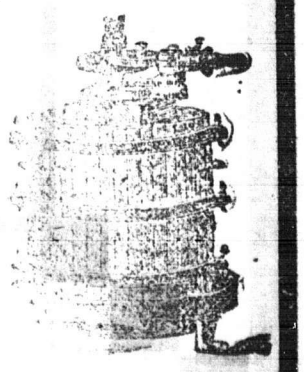

Gitye Demeter Fia gépgyára Nváradon. Templom-tér

Értesités!

Tisztelettel értesitem a helybeli és vidéki t. hölgyközönséget, hogy nöiszabószalonomat tetemesen megnagyobbitva

a legelsőrendübb szabász

és

munkaerővel

láttam el, miáltal módomban van ugy

kiváló szabás, mint kivitel

tekintetében a fővárosi elsörendü szalonokkal egyenrangu kosztümöket és francia ruhákat szálhitani.

Teljes tisztelettel:

FLEGMAN

női-divatáruháza.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyváradon.